ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

15. XI 1991. ● ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ ●
ГОДИНА LIII ●
ЦЕНА 50 ДИН. ●
БРОЈ 2081

Немачка 3,00 DEM, САД 1,25 USD, Швајцарска 2,50 CHF
Шведска 13,00 SEK, Аустрија 20,00 ATS,
Грчка 300 GRD, Енглеска 1,00 GBP

ФЛАШ ГОРДОН

У ЕПИЗОДИ

НА ОБАЛАМА ЕЛЕКТРЕ

9 770032 339010

Веровали или не!

САРХЕНТО ТЕНИЕНТЕ КАПИТАН САНТОС

ИЗ МАДРИДА, ЧИЈЕ ИМЕ ЗНАЧИ НАРЕДНИК, ПОРУЧНИК И КАПЕТАН, СТУПИО ЈЕ У ШПАНСКУ АРМИЈУ 1817. И ИМАО ЈЕ СВА 3 ЧИНА ИЗ СВОГ ИМЕНА.

ЕДВАРД БРИЧЕР

ИЗ БРУКЛИНА (ЊУЈОРК, САД) НАПРАВИО ЈЕ ШАХОВСКЕ ФИГУРЕ ОД КОШТИЦА БРЕСКВЕ.

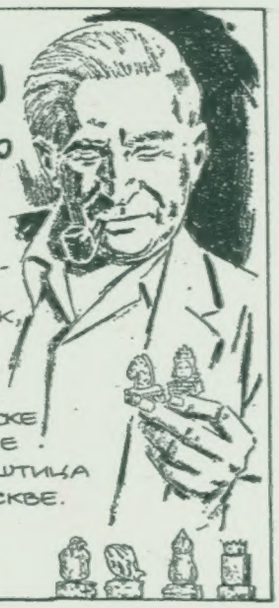

ПАГАНСКИ ЗИД

НЕДАЛЕКО ОД ДРЕСТЕНА У ФРАНЦУСКОЈ ИЗГРАЂЕН ЈЕ ОД КАМЕНИХ БЛОКОВА КОЈИ НИСУ ПОВЕЗАНИ МАЛТЕРОМ, А ИПАК СТОЈИ ВЕЋ 2000 ГОДИНА.

ТРИЦИКЛ

ВИСОК 3 МЕТРА НАПРАВИО ЈЕ ЏЕЈМС ГЛАС ИЗ РИВЕРСАЈДА У КАЛИФОРНИЈИ (САД).

УДАТЕ ЖЕНЕ

ИЗ ПЛЕМЕНА УКУАЛУТИ ИЗ ЈУЖНЕ АФРИКЕ ПРАВЕ ПЛЕТЕНИЦЕ У ОБЛИКУ РОГОВА.

НАЈСТАРИЈИ ЗАПИС НА ЛАТИНСКОМ

НАЛАЗИ СЕ НА РОМУЛУСОВОМ КАМЕНУ У РИМСКОМ ФОРУМУ И ПОТИЧЕ ИЗ 600. ГОДИНЕ ПРЕ Н.Е.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

••• снажни торнадо који је задесио амерички национални парк Хумболт оборио је дивовску секвоју стару 1600 година, једну од четири најстарије на свету. Према последњем мерењу ово стабло било је високо 111 метара, имало је обим 16, а пречник 5 метара.

••• у предграђу Болоње газда једног ресторана недавно је приредио ручак само за госте теже од сто килограма. За оне који највише поједу биле су предвиђене и посебне

награде. Убедљиво је победио господин Иво Угоцини који је пре ручка имао 127, а после пет килограма више.

••• за време Другог светског рата, у коме је учествовао у америчкој морнарици, садашњи председник САД Џорџ Буш био је познат међу својим саборцима по томе што се ужасно плашио инјекције. Једном се чак, причају данас његови другови, кад је угледао шприц, онесвестио.

••• Сем Кашо, најстарији и најпознатији портир на свету који већ 64 године ради у чикашком хотелу „Хилтон", прославио је 95. рођендан. Чика Сем је у својој каријери носио пртљаг многим познатим личностима међу којима су, рецимо, Рузвелт и Труман. Иако је одавно могао да оде у пензију, ни на памет му не пада да остави посао. Он, наиме, тврди да га упра-

во ношење кофера, понеко пивце и једна чаша виски ја дневно одржавају у одличној кондицији.

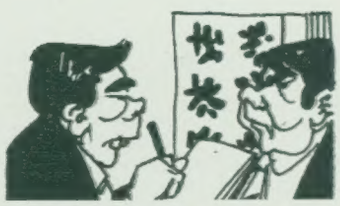

••• према писању кинеског листа „Дневник Нингксија" у овој земљи данас има 500 милионера. Кинески богаташи, иако многи не признају да су то, „откривени" су приликом анкете која је спроведена међу 90.000 пословних људи широм земље.

••• иако је непалска влада објавила да ће дозволе за пењање на Маунт Еверест издавати само до 1994. године, са разних страна света и даље стижу молбе чак и за 21. век. Последњу је послала једна експедиција за 2005. годину.

Илустровао: Зоран Петканић-Петко

Walt Disney

ПАЈА ПАТАК

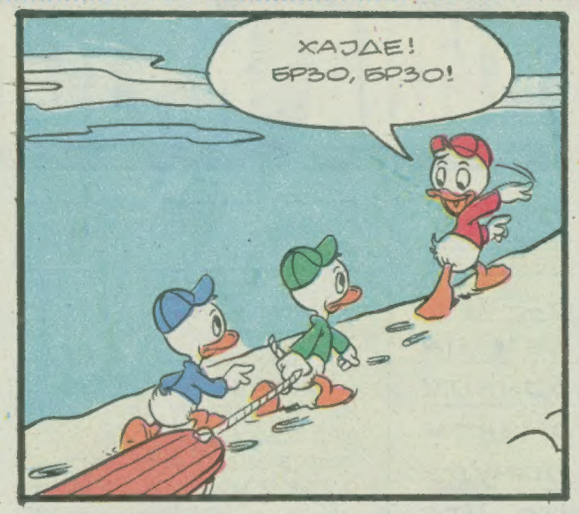

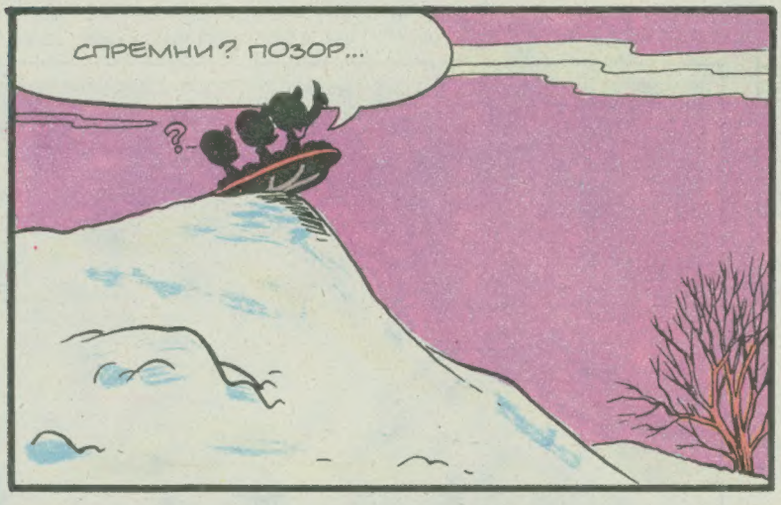

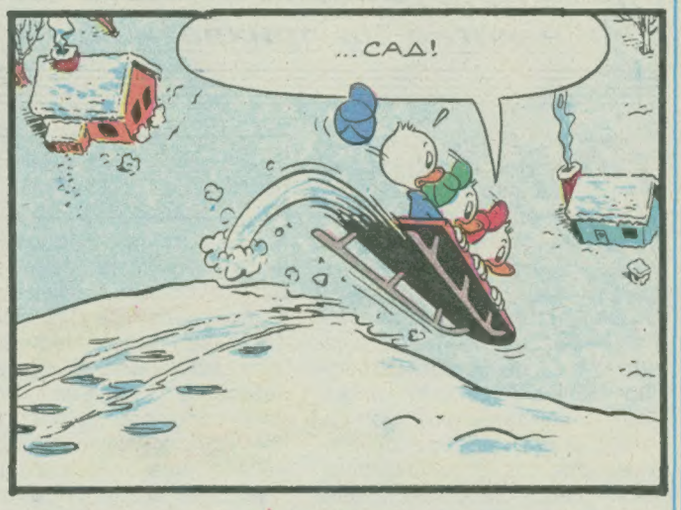

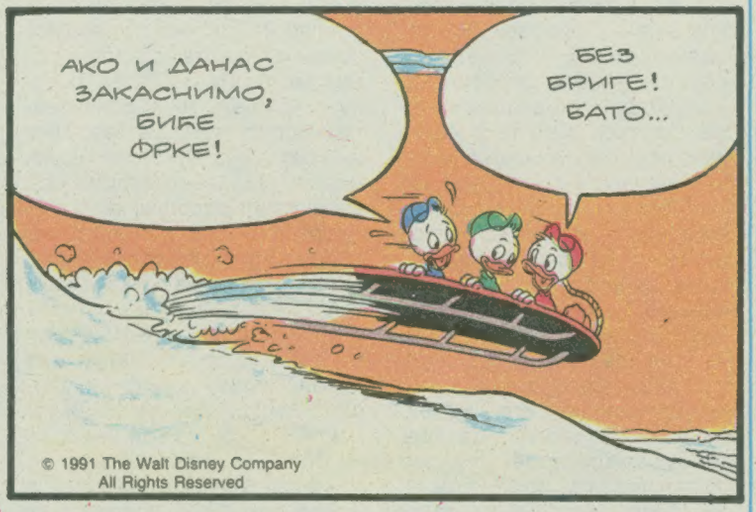

© 1991 The Walt Disney Company
All Rights Reserved

Distributed by King Features Syndicate

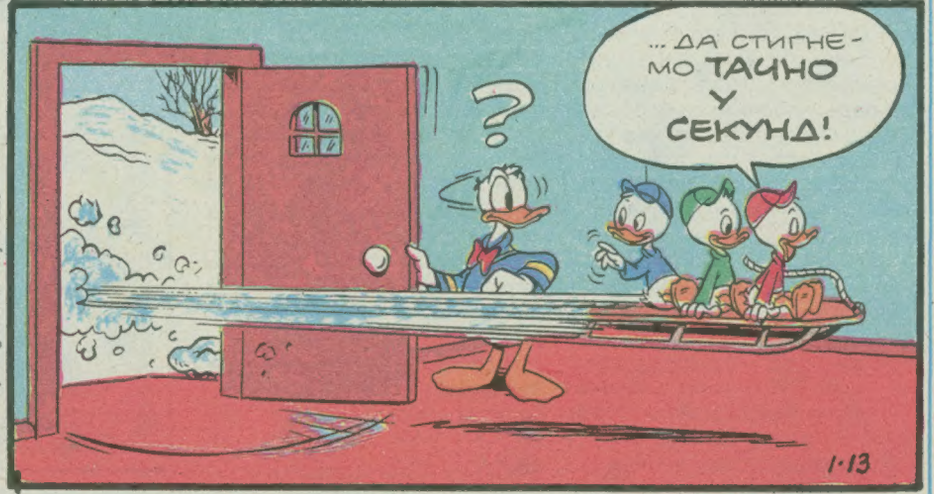

ИЗУМ КОЈИ ЈЕ СПАСАО ИЗУМИТЕЉА

ЈЕДИНА ЖЕЉА МАЈОРА

– Спремни смо да вас пустимо из логора и поверимо вам да управљате великом фабриком – рекли су Немци заточеном српском официру. Али, понуда је подразумевала и нешто што није могао да прихвати...

Стас висок, усправан, рамена подигнута, не баш као у момка, али ни старца од 99 година. А Радисав Радовановић, инжењер агрономије баш толико има. Коса и бркови потпуно седи, али лице какво би и три деценије млађи пожелели, поглед бистар. Једино му глас покаткад издајнички затрепери, изгуби снагу. Вид га добро служи, каже, док под сламним, тропским шеширом упире плаве очи преко плавог мора у голе, беживотне висове Епира. Такви су били и 1916, сећа се, и будили у њему сету за родним Ратарима код Смедеревске Паланке. Све је у њима било друкчије: и земља, и небо и ваздух.

– То тројство ми је и одредило живот. Чак и сад, кад се сетим, пред очима ми искрсну јасне слике баруштина, каљавих путељака, башти. Тешко се, мучно живело. Нама, додуше, није било лоше: отац је био богат сељак, са 50 хектара земље, што је било више него довољно да прехрани осморо деце. Сви смо ми помагали у пољу, али то није било довољно, вазда су нам били потребни надничари. Сећам се жетви, јулских врућина, знојавих лица, жуљевитих руку, леђа повијених од рада, нарочито оних обеда у сенци каквог дрвета кад је и грудва сира била празнични залогај. Меса на тим трпезама није било, чак ни живинског. Кокошке су ретко носиле, још ређе изводиле пилиће. Тада, крајем прошлог века у мом селу није било продавнице меса. Шта би ту могло да се промени, још као дечак сам се питао? Одговор, разуме се, нисам налазио. Али, слику оних мученика, допола ситих, нисам избрисао из сећања.

Вештачка квочка

Кад сам завршио основну школу, помислио сам да ће бити најбоље да упишем пољопривредну да бих унапредио очево имање. Једина коју је тадашња Србија имала налазила се у Краљеву. Добре сам професоре имао, пуно сам од њих научио, али то ми, некако, није било довољно – хтео сам у агрономе. Отац није имао ништа против па ме је послао у Праг на даље школовање. Али, тамо нисам одмах могао на факултет. Школу у Краљеву нису признавали, морао сам да завршим њихову. Није ми било тешко, научио сам језик. Уписао сам и факултет, завршио га, у међувремену сам и Први светски рат претурио преко главе. Свих тих година, откако сам из дечје кошуље изишао, увек сам мислио на исту ствар: како да и на трпезу надничара стигне месо, макар живинско? Видео сам да се ни тамо, у Чешкој, сељаци не хране боље. Оскудно се јело.

– Моја диплома призната је и код нас 1922. године и ја сам се запослио у Бељу. Ни овде није било боље. Месо се јело за празнике. Све би друкчије било, размишљао сам, када би некако могла да се повећа производња пилића. Али, како? И онда ми је једног дана пала на памет идеја да би све било боље кад бих успео да насад уместо под праву ставим под вештачку квочку. Тако сам почео пажљиво да пратим понашање квочке кад лежи на јајима, да мерим влажност, температуру, проветреност и још којешта. Резултат свега тога био је – инкубатор. Први на свету.

Врло проста ствар

– Та моја вештачка квочка – прича даље чика Радисав – била је проста направа, једноставан сандук од чамових дашчица подељен на три дела: у средњем се налазила петролејка која је давала топлоту, а са стране су била сита у која је могло да се положи 550 јаја. Одржавање увек исте температуре, да би се пилићи изглегли неопходно је да она износи 38°C, довело ме је до још једног проналаска – термостата. Њега сам направио уз помоћ обичног топломера и једног прекидача. Чим би температура у инкубатору пала испод 38°C, прекидач је појачавао пламен и обрнуто. Тако је мој сан о бољој исхрани остварен. Производња пилића незамисливо се увећала.

Пун поноса и срећан што ћу помоћи милионима људи на свим меридијанима, ове-

РАДОВАНОВИЋА

рио сам изум 1931. године. Добио сам пуно похвала, људи су ми честитали, тапшали ме и то је било све. Држава ми је одала признање, понудила да направим фабрику, али није била спремна ни пару да дâ за њу. А ја, са двоје деце и чиновничком платом, нисам могао ни да сањам о томе.

И, ко зна шта би се са мојим проналаском догодило да сви патенти из средње Европе нису морали да се пријаве централи у Немачкој. Она се једина заинтересовала за мој изум, и понудила ми 30.000 марака за право на производњу инкубатора. Био је то 1932. године велики новац, али он се Немачкој вишеструко исплатио. Што се мене тиче, ја више никада ни од кога нисам добио ништа за тај проналазак. Међутим, није да ми није користио.

Избио је Други светски рат и Немци су ме, врло брзо по капитулацији, заробили. Као резервни мајор одређен сам у логор за официре у Вартбургу, у Вестфалији. Дуга је прича шта сам све тамо преживео. Тек, битно је да смо ми официри, по међународним споразумима, имали право на шетњу и да су нас два пута недељно и изводили. Увек смо ишли путем који је водио поред једне прилично велике фарме за узгој пилића.

Било је ту расне живине тако лепе да је било милина гледати је... Питао сам се како ли успевају да их узгоје. Једном приликом замолио сам официра који нас је спроводио да ме пусти само минут-два да поразговарам са власником фарме. Дозволио ми је. Срећом, фармер није имао ништа против логораша, па је на моје питање како успева да произведе толики број пилића, задовољно одговорио:

– Помоћу инкубатора!

Срце ми је поскочило од радости.

– А знате ли ко је измислио инкубатор? – питао сам, да можда ипак превише очекујем.

– Неки Југословен – рекао је.

– Тај Југословен сам ја – одговорио сам не без поноса.

Сличица као доказ

У првом тренутку нико ми није поверовао: ни фармер, ни официр, ни моји другови логораши. Тада сам из џепа извукао сличицу од које се никада нисам одвајао и показао им инкубатор на њој. Моје речи звучале су сада убедљивије. Рекао сам под којим је бројем патент регистрован у Немачкој и предложио да то провере. Само неколико дана касније позвали су ме у команду логора и упитали имам ли неку жељу. Имао сам, разуме се. Да се вратим кући.

– Ми смо спремни, господине мајоре – рекли су ми – да вас пустимо из логора и поверимо вам управљање великом фабриком за производњу пилића.

Иако сам био логораш, нисам могао да прихватим јер је понуда подразумевала да признам немачку власт.

– Ја сам Србин – рекао сам – и официр. То што тражите од мене било би равно издаји.

Нису више наваљивали, али су ми жељу ипак испунили: 1. јануара 1943. вратио сам се у Србију и постао директор Завода за пољопривредна истраживања у Зајечару и пољопривредне школе.

× × ×

После рата чика Радисав Радовановић је још неколико година провео у Бељу, а онда прешао у ПКБ. И дан-данас, и то пешке, одлази на састанке агронома у Комбинат. То је каже, близу насеља Товилиште где станује. Али, неће још дуго ако му град, како је обећано, уместо садашњег влажног стана без централног грејања не додели удобнији. А ако се то и не догоди овај инжењер проналазач, човек који је преживео албанску голготу, био међу онима који су пробили Солунски фронт, један од последња два од 1300 каплара, председник Друштва за чување традиције и неговање ослободилачких ратова Србије до 1918, као и до сада опет ће цепати дрва. Само да га здравље послужи.

Олга Вукадиновић

ЛИКОВИ КОЈИ СУ НАДЖИВЕЛИ ОЛИМПИЈСКЕ ХЕРОЈЕ

ЛОВ НА МАСКОТУ

МАСКОТЕ ЛЕТЊИХ ОЛИМПИЈСКИХ ИГАРА

Јазавичар „Валди", Минхен 1982.

„Снежни човек", Инсбрук 1976.

Од њега је све почело: „Шус", Гренобл 1968.

Сећате ли се ко је био јунак Зимских олимпијских игара у Сарајеву? Можда Стенмарк, или... Али, једно име сигурно знате. Знају га и деца и одрасли широм света. То је „Вучко", маскота сарајевских олимпијских игара, име доброћудног вука чији је лик преко ТВ екрана стигао у многе домове широм света. „Вучко" је „надживео" многе спортисте којима је требало да донесе срећу на Играма у Сарајеву, а организаторима Игара донео је више новца (права на коришћење „Вучковог" лика две године доносила су велики приход) него продаја улазница за сва такмичења. Очигледно је да је госпођа Лафарг, дошавши на идеју да створи „Шуса", маскоту 10. зимских олимпијских игара у Греноблу 1968. године, постигла пун погодак.

Необични човечуљак на скијама, упркос превеликој глави и томе што није имао ни приближно толико љупкости као будуће маскоте, одиграо је значајну улогу у историји олимпијских игара. Мада „Шус" није био званична маскота Игара у Греноблу, његов лик је сналажљивим домаћинима донео значајан приход и Међународни олимпијски комитет брзо је увидео да заштитни знак Игара може да донесе много новца и домаћинима олакша организацију најскупљег спортског такмичења на свету.

Идуће јесени у Олимпијском парку у подножју Камене планине код Атланте биће приређен лов у коме ће једино оружје бити догледи и дурбини, а ловина – будућа маскота Летњих олимпијских игара 1996. године

Олимпијска маскота убрзо налази своје место у Олимпијској повељи. И, 1972. године на олимпијску позорницу у Минхену кратким, кривим ногама поносно је закорачио „Валди", стилизовани краткодлаки јазавичар, маскота Игара 20. олимпијаде. Читава Баварска полудела је за ликом пса који је оличавао упорност, брзину и издржљивост, особине заједничке овим псима, али и спортистима, и постигнут је завидан финансијски успех. Наравно, у такмичарској дисциплини званој зарада нико не може да се мери са Американцима.

Орлић „Сем", маскота 23. олимпијских игара у Лос Анђелесу, зарадио је највише новца. Тачно 10 милиона производа, било самих фигура симпатичног „Сема", који је по идеји Роберта Мура израђен у Дизнијевим радионицама, било сувенира или одевних предмета са „Семовим" ликом, донело је Организационом комитету Игара у Лос Анђелесу чист добитак од 200 милиона долара. Наравно, добру зараду остварили

„Хиди и Хауди", поларни медведи из Калгарија 1988.

ХИДИ И ХАУДИ

Канађани су, бирајући маскоту за Зимске олимпијске игре 1988, кренули другим путем и опет стигли до медведа. Прво су одредили „услове" које маскота мора да испуни. Морала је, пре свега, да има особине које одговарају зимским спортовима. Затим, то је морао да буде лик који би могао лако да се користи (од играчака до видео игара), који би био неоспорно канадски, који би био аполитичан, не би имао ни једну особину која би могла да подсећа на било какву дискриминацију – од верске, преко расне, до оних безазлених као што су узраст или пол и који би, наравно, био привлачан за децу.

И, велики број истраживача дао се на посао, а резултат је био исти као и онај совјетски – мрки медвед, на америчком континенту познатији као „Теди", а који насељава и шуме око Калгарија. Али, Совјети су имали мрког медведа и то би, закључили су Канађани, могло да значи и уплитање политике. Уз то, мрки медвед у време Зимских игара спава. Шта сада?

Недоумица је ипак решена. Неко се сетио да мало даље од Калгарија, такође у Канади, живе поларни медведи, да су нарочито активни зими и да су „тако" канадски.

Тада се група цртача, под вођством Шејле Скот, преселила у Зоолошки врт у Калгарију и данима цртала поларне медведе са разним реквизитима – скијама, клизаљкама, у бобу, на санкама... Резултат је био добар. Сви услови су задовољени, сем једног. Један медвед не може истовремено представљати оба пола (ако не желимо да маскота буде хермафродит) и одлучено је да, први пут, Игре у Калгарију имају две маскоте. Имена „Хиди и Хауди" (Хауди од „Howdy" што у говору значи здраво) добијена су јавним конкурсом који је организовао зоолошки врт, а пријемни испит „брат и сестра" полагали су у Сарајеву када су се придружили „Вучку" и малим Сарајлијама који су се раздрагано клизали на свечаном затварању игара. Поларни медведи су уклизали ненајављени и прва реакција малишана показала је да су „Хиди и Хауди" постали маскоте Зимских игара у Калгарију.

Дабар „Амик", Монтреал 1976.

Медвед „Миша", Москва 1980.

Орлић „Сем", Лос Анђелес 1984.

Тигар „Ходори", Сеул 1988.

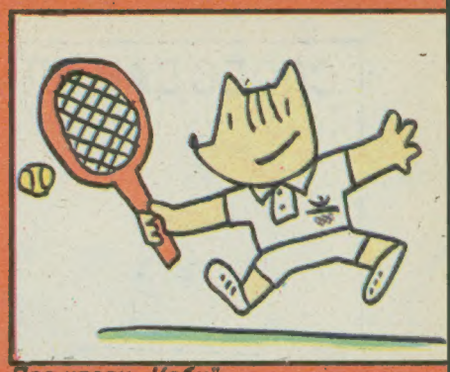

Пас-кловн „Коби", Барселона 1992.

МАСКОТЕ ЗИМСКИХ ОЛИМПИЈСКИХ ИГАРА

Ракун „Рони", Лејк Плесид 1980.

Добронаудни „Вучко", Сарајево 1984.

„Хакон и Кристин", Лилехамер 1994.

„Сноупл", бели хермелин, Нагано 1998.

„Мажик", Албервил 1992.

ТВ-ГЛЕДАОЦИ ГЛАСАЈУ ЗА МЕДВЕДА

Избор олимпијске маскоте, пре свега животиње коју ће искусни цртачи и дизајнери касније претворити у прихватљив лик, необично је важан посао и због тога му се приступа са великом пажњом. Нико не жели да јавности понуди несимпатичну маскоту јер она неће донети никакву зараду. Тако су организатори 21. летњих игара у Москви одлучили да ТВ гледаоци после специјалне емисије о животињском свету изаберу будућег миљеника све деце света. Одабрано је 40.000 ТВ претплатника а огромна већина њих на упитницама је заокружила реч „медвед". Мада је ова животиња симбол царске Русије, воља гласача је поштована.

су и произвођачи свега што је носило „Семов" лик, па успех овог орлића може да се сматра заиста изузетним. Јер, реч је о орлићу који живи под заштитом Олимпијске повеље само две године (истраживања обављена у Москви и Минхену показала су да је најбоље време за коришћење маскота две године уочи такмичења).

Ипак „Сем" није успео да надмаши „Михаила Потапича Троптугина", медведића познатијег под надимком „Миша", маскоту 22. олимпијских игара у Москви, који је израђен чак у 10.900.000 примерака од најразличитијих материјала – порцелана, метала, дрвета, преко пластике до крзна.

Најчешће маскоте биле су изабране из животињског света мада је њихов предак „Шус". ипак био, какав-такав, човек. Људски лик имао је и „Снежни човек" или „Снешко", маскота 12. зимских олимпијских игара у Гренобл у 1976. године. Додуше, требало је уложити доста добре воље и у снежној грудви, са великим шеширом и шаргарепом уместо носа, препознати неког нама сличног. Али, убудуће ће, чини се, људски лик бити заступљенији него досад.

Већ ове зиме у Албервилу на 16. зимским олимпијским играма владаће „Мажик" (Магични), пајац који је, како тврди његов дизајнер Филип Мерсе, сишао међу нас са звезда само да би учествовао на Зимској олимпијади.

Многи и у његовом „пару", маскоти Летњих олимпијских игара 1992. у Барселони, препознају неке људске особине. Неоспорно ружног, али симпатичног „Кобија" Хавијер Марискал је замислио као необичног пса – кловна.

Ипак, они који воле праве људске ликове, поготово дечије, неће морати дуго да чекају. Само до 1994. године јер 17. зимске олимпијске игре одржаће се само две године после 16. да би се распариле од Летњих, тако да ћемо убудуће сваке две године имати по једну Олимпијаду – зимску и летњу наизменично.

Из Лилехамера у госте ће нам доћи „Хакон и Кристин", мали Викинзи у ношњи какву су носили преци становника данашње Норвешке у 13. веку и то је први пут да олимпијске маскоте имају историјска обележја.

Агилни Јапанци, који су недавно добили организацију 18. зимских олимпијских игара 1998. године, већ су представили свету своју маскоту. Поново је реч о једној љупкој животињици – белом хермелину званом „Сноупл" који краси „јапанске Алпе" у околини Нагана и гардеробу дама из високог друштва.

Американци, организатори 26. летњих олимпијских игара 1996. (домаћин је Атланта), много су тајанственији – очигледно желе да њихова нова маскота надмаши и самог „Сема". Најавили су само да ће се идуће јесени у Олимпијском парку у подножју Камене планине организовати лов на будућу маскоту. Ловци ће смети да користе само догледе и дурбине, а да ли ће њихов задатак бити да „изаберу" живу животињу чији ће лик и особине красити будућу маскоту или ће „уловити" већ осмишљену маскоту, једна је од тајни овог лова.

Која ће то животиња бити, моћи ће и да се погађа уз могућност лепе зараде јер кладионичари неће седети скрштених руку. Веома мали изгледи дају се дабру и ракуну, који су у Монтреалу (1976) и Лејк Плесиду (1980), можда и због не баш успелих креација одавно заборављени. Такође, у игри не би требало да буду ни остале већ коришћене животиње. Али, животињски свет Камене планине је богат. Погађајте...

Ж. Б.

СЛОБОДАН УЛАЗАК, БОРАВАК И ПОВРАТАК

ПАСОШ ЈЕ

Саксонски пасош из 1866. године, један од најранијих у облику књижице

Ови примерци пасоша из 19. и почетка 20. века показују њихове различите облике и намену – од дозволе путнику да уђе у страну земљу и из ње изиђе до одобрења куририма да пређу линију фронта у време рата

Путна пропусница из времена Америчког грађанског рата. Њу је издао 1861. године Војни штаб уније (Северњачких снага) у Вашингтону

Британски пасош из 1917. године са страницама на расклапање

Аустријски пасош из 1845. године којим се посетиоцу из Брисела дозвољава да посети ову земљу

БРАВО ЗА УМЕТНИКА

Када су Боба Хоупа питали зашто се већ не повуче у заслужену пензију и ужива у пецању као толики људи његових година, чувени глумац је одговорио:

„Рибе не умеју да аплаудирају." ■

САСВИМ СВЕЈЕДНО

Господин, клијент адвоката код кога сам радила, спремао се на женидбу удовицом. На сам дан венчања обоје су свратили у нашу канцеларију да би унели неке измене у тестаменте. Када су устали и пошли, чула сам како госпођа каже:

„Нисам имала намеру да се поново удајем, али сам се осећала страшно усамљено после смрти моје друге мачке." ■

ОТКУД ЗНАТЕ?

Један Американац долази у совјетско село, види старца на клупи и седе крај њега. Почиње разговор о жетви, сетви, киши, лепом времену. А онда ће Американац:

– Да ли овде пуно света има фрижидере?

– Готово сви.

– А телевизоре?

– Око пола села.

– Магнетофоне?

– Тек понеко. А да ли сте ви из Циље?

– Како сте само погодили?! – зграњава се Американац. – Говорим руски савршено и без страног нагласка и овде купујем и одећу и обућу.

– А ми немамо струје – одговара смешећи се старац. ■

И ШТИТ

У првом веку пре наше ере римски император Цезар Аугуст издао је филозофу Потамону путну исправу на којој је писало: „Ако би се, на копну или мору, неко усудио да злоставља Потамона, упозорава се да претходно добро размисли да ли је довољно јак да издржи рат са Цезаром!"

Свако ко путује ван граница своје земље, то јест оне чији је држављанин, мора да има пасош – званични документ којим се потврђује путников идентитет и право да се слободно креће по туђим државама и територијама. Модеран пасош, који олако сматрамо нечим нормалним и богомданим, млађи је од двадесетог века. Његово порекло старо је хиљадама година.

Пре него што су постојале железнице, путнички бродови и авиони, на међународна путешествија ишли су, поред авантуриста и луталица, само они који су морали. То су углавном били трговци, дипломати и специјални изасланици и гласници и они су са собом носили препоруке својих владара.

Те препоруке, будући пасоши, понекад су биле прилично чудне, али и симболичне. У старом Египту, на пример, званични гласници носили су мале дугуљасте штитове на којима је било уграviрано фараоново име. У већини земаља Средњег истока владари су својим изасланицима давали скупоцени прстен са званичним печатом.

Римски императори пронашли су начин ближи модерном пасошу издајући гласницима и другим по нужди путницима потврде које ће их живе и здраве превести кроз огромно Римско царство и стране територије.

Упозорење без икаквих увијања на документу који је Цезар Аугуст дао филозофу Потамону у 1. веку пре наше ере сведочи о озбиљности тих потврда: „Ако би се, на копну или мору, неко усудио да злоставља Потамона, упозорава се да претходно добро размисли да ли је довољно јак да издржи рат са Цезаром!"

У средњовековној Европи пасоши су постепено добијали облик личних писама које су особе од угледа и значаја давале путнику. Писмо написано и потписано руком такве личности служило је и као потврда о идентитету и као гаранција и заштита живота и имовине.

У та мрачна времена путници скромног порекла и малих материјалних могућности често су се суочавали с незгодама, рецимо да их избаце из неког града или земље као скитнице, просјаке или лопове.

Да би се од такве зле судбе заштитили, ходочасници који су посећивали света места широм Европе добијали су од црквених власти неку врсту „пасоша" звану тестимонијале (што би значило сведочанство).

Енглески краљ Кањут из 11. века лично се заинтересовао за добробит својих поданика – ходочасника на путу за Рим па их је снабдевао помпезним писменима у којима је за њих тражио слободан „улазак, боравак и повратак" у и из страних манастира, села и градова.

Ходочасници су се, заузврат и у знак вечне захвалности, обавезивали да ће се, чим стигну на циљ, молити за све оне који су се придржавали краљеве молбе, чували их и помагали им.

Таква писма, потписана руком милостивог владара или високог званичника, вековима су била основни облик путне исправе. Али, многи људи путовали су и вршљали без икаквих потврда и папира пошто границе нису строго обезбеђиване и прелаз контролисан.

Тако су чак до 1890. године само неке државе – међу њима Персија, Румунија, Русија и Србија – захтевале да странци, да би прешли њихове границе, обавезно имају прописне исправе. Иначе, у то време готово ниједна земља није тражила да њени држављани, када путују у иностранство, имају одговарајућа документа.

У раним данима независности Сједињених Америчких Држава путне исправе давале су локалне власти или бележник. Друге државе такве исправе нису признавале као званичне, па је влада издавање путних докумената пренела на државни секретаријат.

Што се странаца који су желели да уђу у Америку тиче, није им био потребан никакав документ све до 1918. године. То је данас тешко и замислити када се има на уму шта се све сада тражи за прелазак границе Сједињених Америчких Држава и, поготово, боравак у њима.

Број земаља које су издавале пасоше и захтевале да их при уласку у њих имају и странци све се више повећавао за време и после Првог светског рата. На тај начин пасош је постао признати и за путовање у иностранство неопходан државни документ који је црно на бело потврђивао и држављанство и идентитет особе којој је издат.

Да би унела неки ред у гомилу путних исправа најразличитијих облика и стилова, у зависности од државе, Лига народа, будуће Уједињене нације, увела је 1921. године једнообразни формат са тридесет и две странице, исти за све земље. То је, касније, измењено.

Пасош је, најзад, као путна исправа постао универзалан и признат у свакој земљи света мада ће га неке, бар између себе, ускоро укинути, а неке, где никада нису ни постојали, ових дана увести.

Његов облик књижице мења се понегде у пластичне компјутеризоване картице. Али, без обзира на изглед, модеран пасош још има исту моћ као некадашње древно скупоцено прстење с печатом или штитови са именом фараона.

Због тога је у целом свету био и остао омиљен за фалсификаторе и њихове муштерије.

Припремила ***Б. Дожић***

КРАЉ ХОЋЕ У РАЈ

Током три столећа Келтска црква славила је Ускрс не обазирући се на датум који је за тај празник одредила Римокатоличка. Тако је било све до 664. године када је краљ Освај од Нортамберија одлучио да заувек реши то питање сазвавши свети синод, односно своје највише свештенике, у Витбају. Пошто се наслушао бескрајних расправа, краљу је дојадило па је, да би скратио поступак, питао једног од бискупа:

– У чије име говориш ти, Колмане?

– У име светог Јована.

– А ти, Вилфриде?

– Светог Петра.

– Одлично – рекао је краљ. – Пошто ће, кад умрем, свети Петар држати кључеве раја, гласам за њега и датум који је за ускршње празнике одредио Рим.

И тако је до данас. ■

ПОЗИТИВНИ ЗРАЦИ

– Не дај се, сине! Делујеш страшно нерасположено. Ствари треба увек гледати с њихове добре стране!

– Да, али која је добра страна зубобоље? ■

НАЈБОЉИ ОДГОВОР

Француски драматург Тристан Бернар победио је на конкурсу једних новина зато што је, наравно под шифром, а не под правим именом, најбоље одговорио на наградно питање: „У Лувру где сте се затекли изненада је букнуо пожар. Можете да спасете само једну слику. Коју бисте изабрали?" Награђени одговор: „Ону најближу излазу!" ■

DIK BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

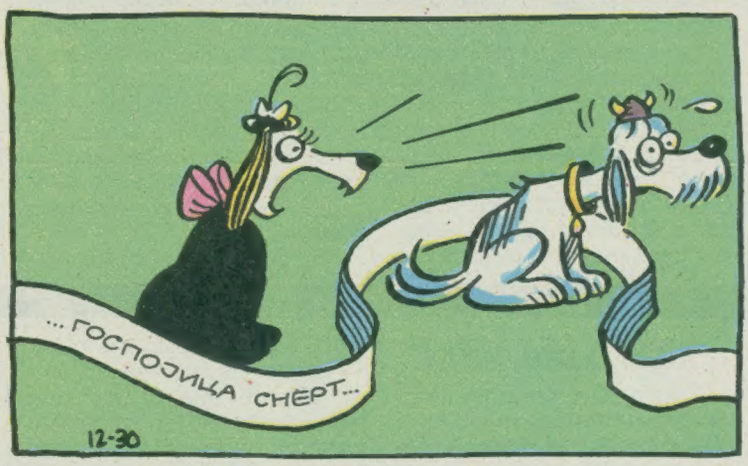

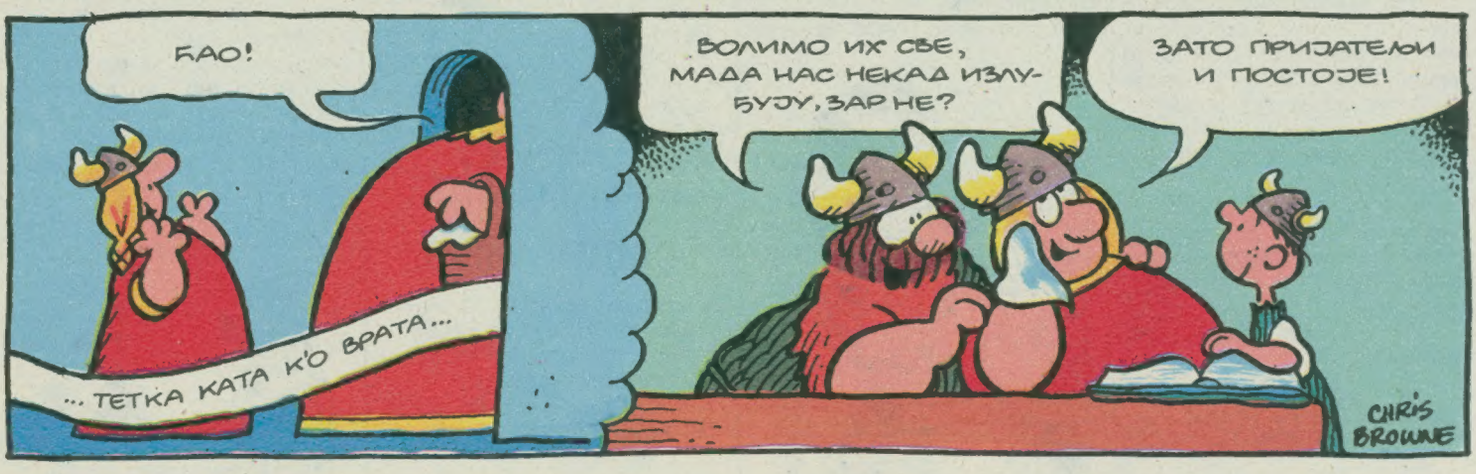

УЉЕЗ У СРЕДОЗЕМЉУ

ПУСТОШ НА СМАРАГДНОМ ТЕПИХУ

Шта се догађа када отровна алга побегне из акваријума у морске дубине?

Професор Александар Мајнс држи примерак отровне алге Calupera taxifolia

Зелени тепих отровне алге у акваријуму у Монаку и оптужени директор Думенж

Већ скоро годину дана на првим страницама многих француских листова појављују се написи са истоветним садржином: обалама Средоземља, нарочито у Ници и Монаку, прети опасна алга тропских мора. Ради се заправо о алги званој Calupera taxifolia која, према неким алголозима, потиче из Црвеног мора, а према другима из Индијског океана. Било како било, сигурно је да је таксифолија становник топлих мора.

Ова алга јарке смарагдно-зелене боје живи на дубини од три до четрдесет метара и помало личи на лијану дугачку око два метра. Вијуга причвршћена за дно корењем дугачким по читав метар. Са те лијане издижу се гранчице од четрдесетак центиметара. Оне су тако густе и збијене да на једном квадратном метру, који обично запоседнe око 250 лијана таксифолије, има и по 8000 гранчица. Али, иако на морском дну очигледно ствара диван мекани тепих, таксифолија је веома штетна и отровна. Многи стручњаци тврде да је чак опаснија и од црних нафтних мрља. Јер, тамо где се настани и прошири, ова „отровница" ствара пустош – око ње живот морских дубина готово да замире.

„Риба која једе измет"

Према тврђењу професора Мајнса, директора Лабораторије за испитивање мора у Ници, ова алга садржи читав низ отрова који је у ствари штите да је прождрљиве рибе не би обрстиле. Међутим, док је због тих отрова неке врсте заиста избегавају, друге за њих не хају. Међу њима је, рецимо, орада. Када се ова, иначе укусна и цењена риба наједе таксифолије, постаје веома неукусна. Због тога су је Провансалци у свом дијалекту назвали „риба која једе измет". Додуше, онима који су овакву неукусну рибу ипак појели живот неће бити угрожен, али ће их снаћи копривњача и несносан свраб, па није ни чудо што је рибаре и угоститеље ухватила паника од ове зелене алге.

Што се тиче других врста риба које се не хране таксифолијом, оне због њених отрова једноставно заувек напуштају област коју је алга запосела. На неки начин око ње настаје пустош, а таксифолија се неометано шири јер више нема ни једног јединог природног непријатеља. С друге стране, она угрожава сав постојећи живи свет јер му сем простора одузима кисеоник и храну тако да на крају може да остане сама самцијата.

Слепи путник

Сви се питају откуд та алга топлих мора у Медитерану. Према професору Мајнсу, главни кривац је познати Океанографски музеј у Монаку и његов директор Франсоаз Думенж који је на том месту заменио чувеног истраживача Жака Кустоа. Управо у акваријуму овог музеја, одакле је она и умакла у морске дубине, чувају се разне врсте таксифолије. То се, наравно, догодило пуким случајем, када је пре више година мењана вода у акваријуму.

По правилу, тропске алге, прилагођене водама чија температура износи око 28°C, не би могле да живе у Средоземном мору чија се температура спушта и до 13 °C. По свој прилици, кад је таксифолија изашла из акваријума неко време се налазила у хибернацији, а онда се наједном „пробудила" и размножила јер се температура мора у последњих неколико година повећала.

Наравно, професор Думенж одбија све ове оптужбе и сматра да је Calupera taxifolia допутовала као слепи путник закачена за неки прекоокеански брод. Он такође тврди да зелена алга не представља никакву опасност према оној која мору прети од човека и индустријских загађења.

ВЕМ

Илустровао: Љубомир Милојевић-Љубић

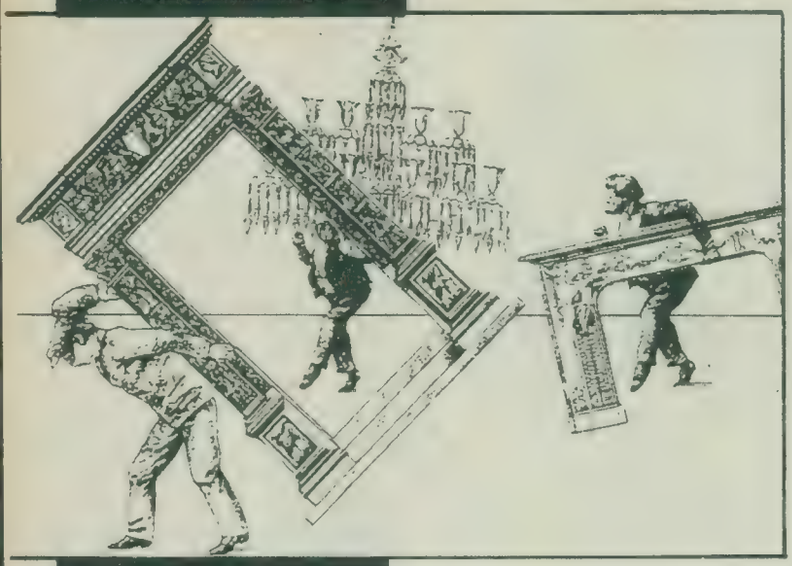

НОВО ЗАНИМАЊЕ – ЛОПОВИ ВИСОКОГ СТИЛА

ПАРЧЕ КУЋЕ „МОЛИМ!

Како добити парче прошлости ако прошлост немаш, а пара имаш? Једноставно. Купиш је

Негде на југу Енглеске један брачни пар – из предострожности не желе да им се објави име – недавно је доживео прави шок. Као и сваког јутра, жена је са спрата породичне куће, где им се налазила спаваћа соба, кренула у приземље у кухињу. Имала је шта да (не)види: уместо степеништа зјапила је велика рупа а од степеништа ни трага.

Наравно, не ради се о „обичном" степеништу. Кућа подигнута још у прошлом веку имала је сачуване готово све детаље старе преко сто година, па тако и ограду степеништа сву у дуборезу. Био је то велики изазов за лопове који су се, по цену да буду ухваћени на делу, упустили у веома опасан подухват. Ова крађа можда би и изгледала изузетно смело, да нема још дрскијих лопова.

Извињавамо се пролазницима

Усред бела дана група крадљиваца стигла је у Хакни са својом могућом опремом. Становници овог дела Лондона нису на њих обратили посебну пажњу – били су уверени да су то мајстори који су стигли да у неколико старих стамбених зграда, у којима тренутно нико није живео, ураде неке оправке. Лопови су се и потрудили да оставе такав утисак. Обучени у радничка одела, чак су на плочник ставили велику таблу на којој пише да се „извињавају пролазницима због непријатности док трају радови".

Пошто су имали довољно времена, пажљиво су извалили и однели све што је могло да се изнесе из куће. За собом су оставили голе зидове.

Крај приче можда је најзанимљивији. Стручњаци који раде на обнављању свих кућа које су под заштитом града одлучно су захтевали да чак и у унутрашњости зграда сваки детаљ буде оригиналан. То је значило да чак и цигле морају да буду из времена кад су куће сграђене. А цигле однели лопови.

Настала је права пометња. Архитекте и конзерватори нису желели да праве било какве уступке. Те цигле и никакве друге. Лопови, који су тако нешто и предвидели, сместа су нашли начина да цигле и остале покрадене детаље продају законитом власнику, односно граду. Зарадили су силне паре и ни до данас нису ухваћени.

То је оно право

Лопови високог стила, како их већ називају специјалне полицијске јединице при Скотланд Јарду, појавили су се не тако давно. Тачније, негде осамдесетих година када су архитекте почеле да се залажу да је само оно што је старо и има патину, одређен стил и дах прошлости „оно право". Крађе још нису биле оволиких размера и овако дрске.

Тек у последњих неколико година лопови су се до те мере осмелили да више не краду намештај, већ и читаве делове куће. Не треба наглашавати да су те крађе постале веома уносно занимање. Сваки део има своју цену на тржишту. Тако се, рецимо, мермерни камин продаје за око 100.000 фунти, једна летвица викторијанске ограде за 200, само један камен којим се поплочавала стаза у башти чак за 50 фунти.

А лопови професионалци расту као печурке после кише. Има их не само у Лондону, већ и у Даблину, Ливерпулу и готово свим већим градовима Велике Британије. Ко год живи у кући старијој од 50 година више није сигуран. Јер, краду се старинске кућице за птице, врата, али и довраци, чак и руком исликане тапете. О циглама и плочама за стазе да и не причамо.

А како крадљивци знају у коју кућу треба да уђу? Одговор је више него једноставан. Енглези, познати као људи поносни на своју прошлост и традицију, потрудили су се да о својим кућама и свим унутрашњим украсима оставе писане и сликане документе. Тих докумената има по градским библиотекама, већницама, али и у најобичнијим водичима доступним сваком.

Власници понекад имају среће да или сами или уз помоћ полиције уђу у траг неким покраденим стварима, али много је више оних чије се куће делимично „преселе" у САД или Јапан и тамо остану. Ово су земље у којима има све више богаташа жељних прошлости за коју не питају колико кошта.

Припремила ***В. Софреновић***

СВИ ЈУНАЦИ БИЋЕ ПОЗНАТИ

„Незнаног јунака више неће бити" – изјавио је ових дана Виктор Видн, шеф лабораторије оружаних снага Сједињених Америчких Држава за идентификацију дезоксирибонуклеинске киселине. Недавно основана лабораторија има задатак да проучи састав ДНК свих Американаца који служе војску и сачува резултате „за не дај боже". Као што је познато, састав дезоксирибонуклеинске киселине сваког човека потпуно је различит и њени остаци остају очувани чак и у скелету који се скоро претворио у прах.

ТРЕБАЈУ ЛИ ТЕЛЕВИЗОРУ ОЧИ?

Амерички стручњаци сматрају – да и раде на томе ужурбано приводећи посао крају. Уз помоћ телевизора снабдевеног системом за по-

НОВИ РЕКОРД

Изградња аеродрома „Минхен-2" у Баварској још није ни завршена, а са њега се већ у ваздух винула прва летелица: тридесетдвогодишњи авионинжењер Петер Франк испробао је „мускулолет" који је сам направио и поставно нови европски рекорд. На суперлаком авиону „велаир" који тежи свега 30,5 килограма снагом својих мишића Франк се одржао у ваздуху 6 минута и 15 секунди и за то време прелетео четири километра!

ЦРВЕНО СВЕТЛО ЗА ФАЛСИФИКАТОРЕ

сматрање моћи ће, рецимо, да се спроводе много прецизнија социолошка истраживања, односно много ће се лакше долазити до тачних података ко и које телевизијске емисије сматра најзанимљивијим.

Нови систем ће познавати сваког члана породице који седне пред телевизор тачно у главу: распознаваће лице с наочарима од оног без, неће га збунити ни промена фризуре или израза лица.

Наравно, многима се нимало неће допасти присуство једног оваквог „ока" у кући. Али, нема сумње да ће, радећи на овом систему, електроничари доћи до многих решења која ће бити примењена на новој генерацији робота који ће се запошљавати у здравственим установама, предузећима или, чак, полицији, укратко – свуда где је у њихов посао укључен рад са људима.

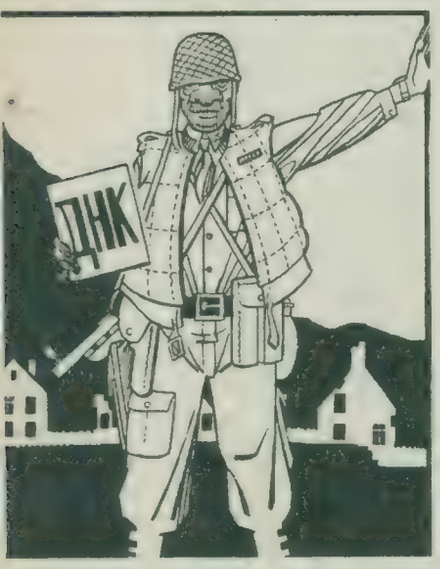

И поред чекова и свих врста кредитних картица, количина новчаница у свему непрекидно расте. На жалост, свој удео у том хаосу имају и фалсификатори новца који наоружани најмодернијим достигнућима технике, на пример портабл штампарским системом са ласерским скенерима и штампачима, штанцују ли штанцују. Америчка фирма „Кешскан" из Њујорка пустила је ових дана у продају малу справу која омогућава да се на лицу места уверите у исправност новчанице. Довољно је да банкноту убаците у отвор и за мање од секунде микропроцесор са читавим низом сензора провериће квалитет папира, боју и цртеж и на крају ће се на уређају упалити једна од две лампице – зелена или (на жалост) црвена.

Ова сјајна справица кошта свега 150 долара.

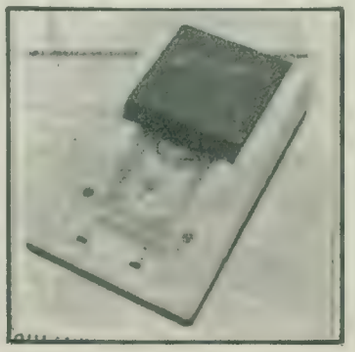

РАДНИК СРЕЋНОГ ЛИЦА

Овај робот америчке компаније „Дроид системс" намењен пословима у домаћинству кошта 12,5 хиљада долара, висок је отприлике као десетогодишњак, али слободно може да послужи као узор сваком одраслом. Не само што замењује усисивач и пере плочице у кухињи и купатилу и чисти снег испред улаза већ је, осим ових грубих послова, у стању да изведе и тако фину операцију као што је, рецимо, припремање коктела. При том не само да све ове послове обавља хитро и педантно и без роптања него успут прича и вицеве. Увек нове.

Да би могло да се управља њиме, а рад веселог робота заиста је сложен и разноврстан, у њега је уграђен и компатибилан лични рачунар па кад „кућна помоћница" заврши послове и на њу се прикључе екран и штампач и сам газда може да седне и уради нешто.

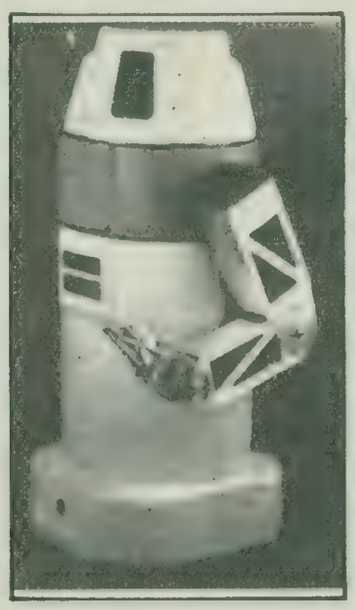

НАЦРТАЈ САМ СВОЈ СТРИП!

То предлаже белгијски програмер Ив Ландрем. Ако нисте талентовани за цртање – нема везе. Важно је да машини дате идеју, а све остало урадиће она сама...

На основу убаченог програма електронска „оловка" прави скице на провидном оквиру које се истог часа могу видети на екрану. Цртеж свог јунака можете бескрајно

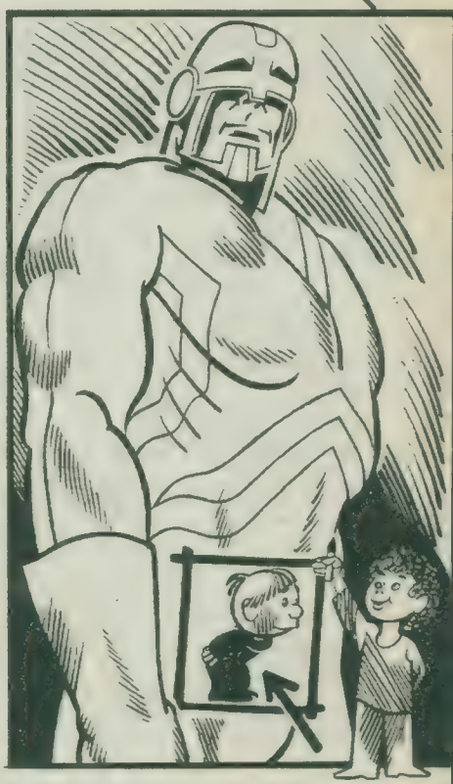

да мењате док не добијете управо оно што сте замислили, такође га можете повећавати, смањивати... На крају га и обојите, а ту вам је избор буквално безграничан јер компјутер у меморији чува милионе нијанси боја!

Ландрем и даље усавршава свој програм. Тренутно прикупља видеотеку цртаних филмова. Уз помоћ цртежа забележених на дискетама свако ће убудуће моћи да нацрта своју сторију са Душком Дугоушком, Нинџа корњачама или класичним Мики Маусом.

НАМЕШТАЈ ОД ЈОГУРТА

Позната фирма „Тетрапак" одлучила је да се и сама позабави тиме како да се што боље искористи њена празна амбалажа за млечне производе и сокове којом се прославила у свету. Решење њених стручњака је заиста једноставно: испражњена амбалажа се иситни, загреје и пресује тако да се добије или лака али врло чврста плочица или неки део за намештај. Слој полиетилена који улази у састав паковања „Тетрапака" топи се при загревању и игра улогу везивног материјала. Засад је једина невоља у томе како накупити довољно празних паковања која се обично бацају са осталим ђубретом.

В. М.

Илустровао: Ивица Кољанин

ЖИВОТ ПИШЕ ДРАМЕ

УКЛЕТИ „НОВЕМ

Време је било идеално за летење, инструменти су показивали да је све у најбољем реду. Пилоти су држали управљач „боинга 737-300" окренут улево, а летелица са регистрацијом YU--ANW није слушала – летела је право. Ишла је, заједно са путницима, према брдима изнад Сплита

Био је 5. јули 1990. године. Капетан Драган Мареља, запослен у ЈАТ-у, тек се вратио са одмора. Тога дана требало је да лети на линији Београд – Сплит – Рим – Сплит – Београд авионом „боинг 737-300" регистрације YU-ANW. Југословенски ваздухопловци овај авион, по последња два слова, зову „новембар-виски" (енгл. N = November, W = Whiskey).

Услови за летење били су идеални. Прва два лета обавио је копилот Драган Шобота, док је капетан Мареља, седећи на левом седишту у кокпиту, одржавао радио-везу са контролом летења. Препорука је да капетани дају копилотима да „возе" бар половину летова, како би их обучавали. Мареља обичава да у нормалним условима од четири лета он обави један, а ако их има пет он лети два. Остатак лете копилоти са десног седишта и стичу драгоцено искуство.

Дакле, трећи лет од Рима ка Сплиту узео је капетан Драган, како би мало „ушао у форму" после одмора. Било је око четири сата по подне када се „новембар-виски" са стотинак путника на висини од 2000 стопа (око 650 метара) приближавао писти сплитског аеродрома. Прилаз од Јадранског мора ка Сплиту Мареља је изводио тачно по процедури, без икаквих скраћивања на која се неки пилоти често одлучују да би што пре приземљили авион и штедели гориво и летелицу. Процедура за слетање из правца 230 је, због лепог времена, била визуелна, што значи да је, практично, све препуштено осећају за летење онога ко у рукама држи управљач авиона.

Брда постају све већа

Летећи паралелно са писто м на висини од око 500 метара Мареља је кроз прозор гледао полетно-слетну стазу како му промиче са његове леве стране и меркао тренутак када ће скренути улево, па још једном улево да би осу авиона „дотерао" у правац писте и слетео. Копилот Шобота пратио је инструменте.

Све је било у најбољем реду, извукли су закрилца, такозване „флапсове", на позицију од 1 степен како би мало смањили брзину. Потом је капетан окренуо волан благо улево. Сребрнасти авион лагано је почео да се окреће улево око подужне осе. Авион је сада летео у правцу који је управан на правац писте. Остао је још један леви заокрет који је требало урадити у правом тренутку да би „ушли" у правац писте. Према процедури за слетање, копилот је наместио „флапсове" на позицију 5 степени чиме је још више повећан отпор, односно смањена брзина. Извучени су точкови и тада су почеле невоље.

– Био је то врло непријатан осећај. У тренутку када је требало да направим други леви заокрет ја сам, као и толико пута до тада, окренуо полуволан улево, али авион није хтео да слуша. Уместо нормалног нагиба од 25 степени око подужне осе у односу на хоризонталу, летелица је и даље летела са нагибом од свега 10 степени и никако није хтела улево. Летела је, благо нагнута, право у брда која су била испред нас. Укрстивши руке, окренуо сам полуволан сасвим улево. Али, нагиб је и даље остајао исти, а брда су била све већа – каже Драган Мареља.

У нормалним околностима са тако великим окретањем управљача већ је требало да сви у авиону седе окренути наглавачке, али је „новембар-виски" и даље био само благо нагнут. Капетан је питао копилота шта се дешава са инструментима. Помислио је да је отказала хидраулика или је дошло до асиметричног постављања „флапсова" који не дају авиону да скрене улево. Међутим, добио је одговор да је све у најбољем реду.

Дакле, дошло је до квара у најнезгоднијем тренутку јер је авион и даље летео ка брдима. Мареља је покушао да овлада машином и скрене је улево у правац писте снажно притискујући леву ножну папучу којом се управља вертикалним кормилом. Тиме је покушао да направи такозвани „заокрет са клизањем" улево који је неправилан, али је у том тренутку био савршено потребан, без обзира на неправилности. Тренуци су пролазили, а пилот није смео ни да пипне непослушни полуволан авиона надајући се да ће кормило правца бити довољно да уведе авион у правац писте.

Машина је коначно послушала и лењо кренула улево. Служећи се само ножним командама летач је успео да је меко спусти на писту, довезе пред зграду аеродрома и испрати путнике из ње, као да се ништа није догодило. Путници нису ни сањали да су лако могли да заврше у сплитским брдима.

Већ виђено

Пошто је цела незгода трајала највише 20 секунди, капетан Мареља је помислио, када су сви путници изашли, да је све то сањао. Копилот Шобота је испрва мислио да је његов волан на десној страни испао из лежишта када се толико нагнуо улево, а авион је и даље летео право.

Путници су одмах пребачени у други авион који их је, преко Загреба, довезао до Београда. Драган Мареља остао је у Сплиту да види шта је са чудним авионом YU-ANW. Сутрадан је дошла техничка екипа из Београда, а служба за испитивање кварова није имала никаквих података о том квару. ЈАТ-ова Техника је нешто радила око авиона, али никакав конкретан квар, практично, нису могли да нађу. После тога Мареља је са једним капетаном-инструктором ЈАТ-а превезао „новембар-виски" од Сплита до Београда. У Београд су, за сваки случај, слетели без извучених „флапсова" јер су невоље и почеле када су закрилца била извучена са 5 степени. Авион YU-ANW је, после тога, био нормално (?) укључен у саобраћај.

Међутим, тачно недељу дана касније, 12. јула 1990. године, капетан Мареља летео је на редовној линији ЈАТ-а од Дубровника до Београда. У пилотској кабини је, поред копилота, седео (као путник) њихов колега Стева Попов који је такође капетан у ЈАТ-у на „боингу 737-300". Погађате, летели су те вечери у ЈАТ-овом „боингу 737-300" са ознаком YU-ANW. Мареља је испричао Попову своју непријатну догодовштину са летелицом у којој су

БАР – ВИСКИ”

Капетан Стеван Попов

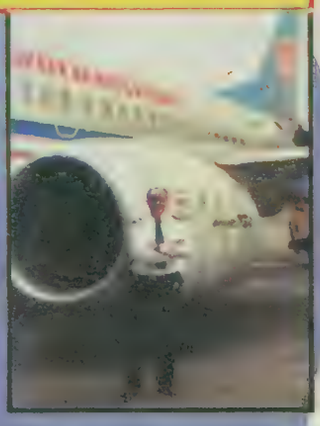

Капетан Драган Мареље поред „уклетог” YU-ANW

се сада налазили, што је овај примио са благом неверицом.

Следећег јутра капетан Попов је дошао на аеродром „Београд” са налогом да обави лет Београд – Сплит – Линц – Сплит – Београд. Кренуо је ка авиону и мало се штрецнуо. На трупу је писало YU-ANW. У 5 часова и 50 минута он и копилот Христо Чичановски винули су се у кристалноплаво небо са летелицом пуном путника. Управљао је Стева Попов.

Опет идеални услови за летење. Контролор летења у Сплиту питао их је да сами изаберу да ли желе да слећу из правца 230 (као Мареља) или 050. Попов је изабрао визуелни прилаз за курс 050, што значи да је требало да слети из правца супротном оном који је осам дана раније изабрао Мареља. То значи да је и капетан Попов летео изнад мора паралелно са пистом. Али, она му је била са десне стране и требало је да направи два десна заокрета да би „ушао” у правац писте и слетео.

Први десни заокрет прошао је добро, али је код другог десно крило авиона почело да пропада само од себе удесно, док је летелица ишла право – опет право ка брдима! Да би то мало поправио, капетан је окренуо полуволан улево, али машина није хтела да слуша. Није се вратила ни милиметар улево, већ је и даље ишла право, крила нагнутог удесно. Висина се нагло смањивала, док је капетан Стева већ окренуо полуволан „новембар вискија” сасвим улево. Узалуд. Све је било исто као код Мареље.

Сетивши се приче од претходне вечери, капетан Попов је притиснуо десну ножну педалу. За разлику од Мареље који је ножним педалама успео да овлада помахниталим алуминијумским чудовиштем, његов покушај остао је без успеха. Били су већ врло ниско и сасвим близу брда када је пилот из све снаге гурнуо палицу гаса левог мотора.

Мотор је, срећом, одмах прихватио команду и окренуо авион удесно. На сличан начин скрећу и тенкови. Ако десна гусеница ради спорије, а лева брже – тенк иде удесно.

Летели су врло ниско док се коначно, на једвите јаде, нису дочепали прага писте. Путници опет нису имали појма шта је могло да их снађе. Само је једна госпођа, на излазу, рекла капетану Попову, који је стајао поред врата пилотске кабине, да је све било лепо, али да никада није летела тако ниско при слетању у Сплит.

– Госпођо, верујте да нисам ни ја – одговорио јој је пребледели Стева Попов.

* * *

После још једног отказивања команди нешто касније, приликом слетања у Загреб, „новембар-виски” је повучен неколико дана из саобраћаја. Позвана је посебна екипа стручњака из Америке која га је детаљно прегледала и, како кажу, сви кварови су после тога отклоњени.

Александар Павић

Опасан створ

1 МУВА – 5.588.720.000.000 ПОТОМАКА

О њој се не може написати ни једна једина лепа реч, али јој зато нико не оспорава да је савршено грађена да зграби залогај, стреловито утекне, мало затим поново слети на три центиметра од вашег носа и – изазива

Ваљда нема човека који у свом животу није ухватио бар једну муву. Као да нико није хтео да му залепе етикету да је толика ленштина да ни муву с носа не би отерао, о чему постоје пословице готово код свих народа света. Нису ли, можда, из истог разлога чак и крунисане главе ловиле муве. У старој књизи „Слике инсеката или најмањих животиња" наведен је следећи пример:

– Император Домицијан није лов на муве сматрао испод царске части. С неописивим одушевљењем он је ловио сваку муву која би се спустила на зид његове собе, а онда их низао на дугачку гвоздену иглу тако да би робови на питање: „Има ли кога код императора?" – мирно могли да одговоре: „Никог, чак ни муве."

И велики Аристотел је једном ухватио муву. Није је нанизао на иглу, али је први дао њен научни опис, наравно са гледишта тога времена. На жалост, овај догађај није до-

Илустровао: Бранислав Марковић

ПРЕГРЕВАЊЕ – СМРЗАВАЊЕ

Ко још није чуо за ефекат „стаклене баште", невесело предсказање научника по коме ћемо, у не тако далекој будућности, на планети Земљи умирати од врућинштине?

Да ли је тачно да нас чека баш тако мрачна судбина? До коначног одговора на ово питање могли бисмо да дођемо захваљујући једном општепознатом научном принципу: звук се брже простире кроз топлу него кроз хладну воду. Полазећи од тога, научници су се досетили да би повременим мерењем времена које је звучним таласима потребно да стигну од једне до друге тачке испод површине мора могли да установе да ли се океани заиста загревају или не.

У експерименту који је извршен јануара прошле године у океан надомак Антарктика поринути су одашиљачи са којих су до подводних пријемника у САД, Аустралији, Јужној Африци, Индији и неким другим земљама упућени звучни таласи. Биће потребни месеци и месеци испитивања и проучавања добијених података пре него што научници утврде да ли је ова техника довољно поуздана за мерење укупног загревања. Испостави ли се да јесте, биће нам потребно десет година непрекидних истраживања пре него што коначно добијемо договор на питање: Прегревамо ли се ми то или не?

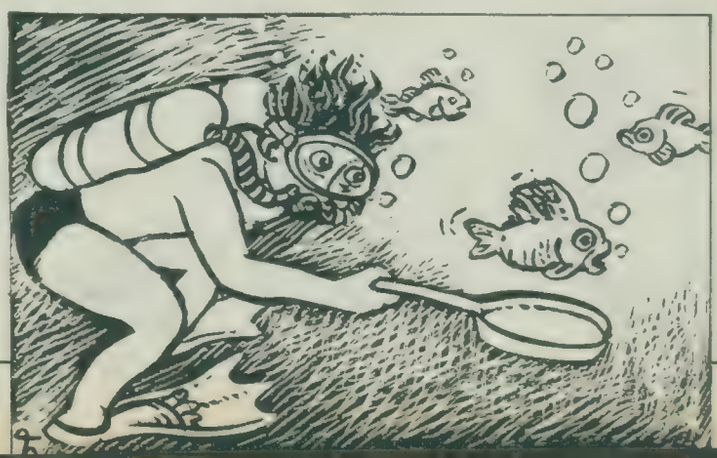

нео Аристотелу славу: ко зна зашто, али антички филозоф избројао је код муве пар ногу више и тој његовој погрешци из 4. века пре наше ере веровало се све до 18. века! За све то време мува је имала осам ногу и – тачка.

Кућни детектив

Вековима се такође веровало да мува, чим стане на метални новац, може да погоди од чега је: да ли је сребрн, златан или од бакра? И у томе има неке истине. Њене су ножице, наиме, покривене густим чекињама танаких длачица – то су нервне нити – и управо ови кончићи обавештавају муву о хемијском саставу предмета на који се спусти. Мува материју испитује и брзо и лако – електрични сигнали на њеним ножицама мењају се зависно од својстава материје тако да увек непогрешиво зна да ли је атерирала на нешто занимљиво или треба да продужи даље у трагању за нечим бољим.

Собна мува Fannia canicularis – постоји и кућна Musca domestica, али она има жуте а не црне ноге – одавно је напустила крило природе и сада живи као човеков сустанар у градовима и селима. Она се изванредно осећа и у номадском шатору, и у облакодеру, и у полинежанској колиби са кровом од трске, на свим географским ширинама и надморским висинама где има људи. И свуда се под њеним ужурбаним ножицама нађе наша храна и свуда ово длакаво биће (само је погледајте испод микроскопа) преноси заразу. На свом телу једна једина мува има око 30 милиона микроба. И у том погледу никоме нема спаса: мува радо слети и на ђубриште и на бели уштиркани столњак. Медицинске енциклопедије кажу да оне преносе: трбушни тифус, колеру, срдобољу, очне болести и још многе друге.

Кад јој ноге (уместо носа или очију) кажу да је слетела на нешто што се једе, мува проба да ли је укусно и то шупљикавим јастучетом на врху рилице, такозваном лабелом. Гурнувши рилицу у храну, она усисава у њу мале честице. Како се не загрцне? Да се то не би десило, мува једе, заправо пије, само јело које се може добро растворити.

Ако вам у чај ставе шећер или сахарин, ви можда нећете одмах приметити разлику. Мува, међутим, истог часа одбацује сахарин. А кад наиђе на комадић шећера, мораће добро да се озноји. Јер, да раствори цео комад не може – има мало пљувачке – и зато гребе шећер такозваним „предусним" зубићима. Тек кад га саструже, халапљиво се баца на „усисавање".

Најбржи инсект?

Наша сусетка има врло мала крила, само два. Али каква! Она је чине можда најбржим од свих инсеката: 330 замаха у секунди, изузетна вештина у пилотажи и контроли лета, најбољи могући профил крила у енергетском погледу, лака грађа. А са таквим крилима није тешко кренути на пут. Тако се пре 70 година облак мува који је ветар занео спустио на брод усред Средоземног мора, 160 километара од обале.

Иначе, у нормалним приликама мува може без одмора да лети пола сата брзином од 20 километара на час. С обзиром на њену величину – задивљујућа брзина. Па ипак, собне муве више воле да седе код куће и ретко се кад деси да се удаље више од 500 метара од човековог и свог дома. Ни увис се не залећу: на висини већој од 50 метара нико их није видео. Летење јој пада тешко. Неколико минута активног рада мишића и температура муве може да скочи за 15-20 степени од чега у врелим летњим данима може и да отегне папке.

За муву је један стари природњак рекао да има жучкаст, као позлаћен трбух. Заправо, цела мува као да је направљена од челика, а ово метално пресијавање служи да снижава температуру њеног тела јер одбија Сунчеве зраке.

Кроз прозрачно крило собне муве протежу се трахеје и нерви а оно је опремљено и сложеним навигационим уређајем: сићушним длачицама и штапићима који јој помажу у оријентацији. Тако она брзину лета мери по савијању ових чекиња у судару са ваздухом. Муви помажу и три мајушна троугласта ока смештена између два огромна фасетна која као да су састављена од мноштва одвојених очију. Али, и поред ових силних очију мува је готово слепа, види јасно само на даљину од 40-70 центиметара!

Спољно варење

За недељу дана мува може да дâ готово 1000 потомака. Само ако има довољно отпадака, а њих, хвала богу, има свуда. Сваки други дан женка положи 150-200 јајашаца, а производи их врло лако – гомилице од по 60-70 јајашаца изгради за четврт сата. Ускоро ће се из њих излећи ларве. Без главе, вилица, без очију и ногу, покривене само меком влажном кожом, ларве само изгледају беспомоћне, а у ствари оне су моћни прерађивачи биљних и животињских материја које претварају у сопствене беланчевине. Одликују се и јединственим у живом свету „спољним варењем": оне луче напоље сокове за варење који напола сваре храну изван њих и тек потом је усисају. Једу врло мало: да би се једна ларва развила, довољно јој је само 7 милиграма хранљивих материја.

Пре но што се учаури ларва гледа да се зарије у земљу, тамо је сувље. На сувом месту она ће провести 3-19 дана и што је топлије, тај рок је краћи. Али, и за то време лопата или ружичаста свињска њушка могу је гурнути дубоко у земљу. Међутим, будућа мува неће бити жива закопана јер поседује нарочиту справу, неку врсту „овна" – у облику балона наврх главе. Кад га истури, разгрће честице земље, а затим се он скупља а мува убацује у ослобођени простор. Тако мало-помало разгрћући земљу еластичном главом новорођена мува која још ниједном није јела може да пробије слој песка дебео цео метар!

За домаћу и собну муву уопште није важно каква је зима јер оне не зимују у пољу нити у шуми већ у нашим становима, спавају негде у оквирима прозора или неком другом скровитом месташцу. Ако у пролеће убијете бар једну муву која се пробудила из зимског сна, уништићете милионе мува – њено будуће потомство. У ствари много више, цифре се пењу на милијарде а и даље: у нашој земљи, кад су услови погодни, летње потомство једне једине женке које је презимила, израчунали су стручњаци, може износити равно 5.598.720.000.000 мува!

Припремила ***В. Милићевић***

БОЖИЈИ БЛАГОСЛОВ И ЗА АУТОМОБИЛЕ

На стотине хиљада аутомобила продатих у Јапану право из фабрике, пре употребе, одлазе на крштење у неки храм. Јапански возачи обезбеђују себи Божије осигурање возећи своја нова кола до самих двери цркве да би их благословио будистички или шинтоистички свештеник зависно од тога које су вероисповести. Неки од њих, заузврат, дарују храм богатим поклонима.

РУЗМАРИН И ЛАВАНДА ТО СУ ЦВЕТА ДВА

Једна јапанска фирма сетила се да помоћу мириса покуша да повећа учинак у канцеларијама и фабрикама, а смањи стресове по болницама. Први експерименти показали су да информатичари праве мање грешака када се у ваздух који на послу удишу убаце одређени мириси. Лаванда и рузмарин делују умирујуће и погодни су за болнице, а канцеларијско особље и радници у халама раде живље под утицајем лимуна и еукалиптуса. Парфеми се убризгавају у клима-уређаје.

Илустровао: Растко Ћирић

СУДБИНА КОПЉА СУДБИНЕ

МРАЧНА ПРОШЛОСТ ДВОСЕКЛОГ БОДЕЖА

Оружје којим је римски центурион Гај Касије Лонгинус пробо груди разапетог Исуса Христа доносило је моћ, победу и славу сваком ко га је имао. С једним изузетком

На великом платну „Распеће" из 17. века славни Рубенс насликао је и римског центуриона Гаја Касија Лонгинуса како копљем пробада грудни кош умирућег Исуса на крсту

Године 1909. у музеју Хофбург у Бечу мршав и блед млади човек у похабаном оделу стајао је као опчињен пред витринама са благом хабсбуршке династије. Круне начичкане сјајним брилијантима блештале су на свиленим јастучићима. Али, младић је нетремице гледао само један мали и неугледан предмет: врх копља поцрнео од талога година.

Посматрач је био тада потпуно непознат и безначајни Адолф Хитлер, а предмет који је гутао очима и душом чувено Лонгинусово копље, односно његов сачувани врх.

Верује се да је баш тим копљем прободен Исус Христ док је био разапет на крсту. Име је добило по римском војнику Гају Касију Лонгинусу који га је зарио Исусу у груди.

Од Константина Великог до Фридриха Барбаросе

Хитлер је открио да су тада Европи постојала бар још три таква „света" копља. Једно у Ватикану, једно донето у Париз за време Крсташких ратова и једно у цркви у пољском граду Кракову. Лонгинусово копље у бечком музеју Хофбургу деловало је најверодостојније јер се уз њега налазио и клин, један од оних којим је Христ прикован за крст.

Легенда каже да је Лонгинусово копље било моћан талисман свакоме ко га је поседовао. Ти срећници били су: први хришћански римски император Константин Велики, деда Карла Великог Шарл Мартел који је у 8. веку потукао Арапе код Поатијеа и тако их избацио из Француске, франачки и лангобардски краљ и римски цар Карло Велики и немачки краљ и римски цар Фридрих I Барбароса.

Сви они били су победници, вероватно не због Лонгинусовог копља, али је Хитлер био дубоко убеђен да то копље носи у себи тајанствене моћи славе и победе и због тога је њиме био опчињен.

Светиња црне магије и нацизма

Хитлерову опседнутост Лонгинусовим копљем открио је аустријски научник доктор Валтер Штајн. Он се с Хитлером спријатељио пре 1914. године и добро га је упознао.

Према др Штајну Хитлера је слепо веровање у натприродне снаге копља одвело у мрачно царство магије и окултизма. Будући диктатор помраченог ума видео је себе као реинкарнацију Ландулфа II од Капуе, сицилијанског тиранина из 9. века који је, такође, стекао моћ захваљујући Лонгинусовом копљу.

И сам др Штајн веровао је да се Хитлер дочепао власти добрим делом уз помоћ црне магије и Лонгинусовог копља.

Када је Хитлер 1938. године припојио Аустрију Трећем рајху, одмах је посетио музеј Хофбург у Бечу и затражио своје „копље судбине". Копље је, посебним возом и под оружаном пратњом, пренето у Нирнберг и смештено у цркву која је постала нацистичка светиња над светињама.

Хитлер није сазнао

За време Другог светског рата, када су савезничке снаге бомбардовале Нирнберг, Хитлер је наредио да се Лонгинусово копље склони у за њега сграђени трезор дубоко у темељима старе нирнбершке тврђаве.

Тридесетог априла 1945. америчке трупе, које су после тешких борби ушле у Нирнберг, случајно су нашле тај трезор и у њему чувено копље, односно његов двосекли шиљак јер доњег дела није ни било.

Хитлер никада није сазнао шта се догодило његовом „копљу судбине". Он се тада увелико налазио у свом подземном бункеру у Берлину и само неколико сати касније извршио је самоубиство. Лонгинусово копље је можда неком и донело победу. Хитлеру није.

Данас је то копље поново на свом старом месту у музеју Хофбруг у Бечу. Људи из целог света долазе у Хофбург да би својим очима видели ту древну реликвију бурне прошлости.

Припремила ***Б. Дожић***

ФЛАШ ГОРДОН
НА ОБАЛАМА ЕЛЕКТРЕ
Copr 1942, King Features Syndicate, Inc., World rights reserved.

КРОЗ СВЕМИРСКИ БЕСКРАЈ ФЛАШОВА РАКЕТА ПЛОВИЛА ЈЕ КА УДАЉЕНОЈ ПЛАНЕТИ МОНГО...

А У ЛЕТЕЛИЦИ СВИ СУ БИЛИ ЗАУЗЕТИ... ФЛАШ ЈЕ ОДРЖАВАО КОНТАКТ, ЗАРКОВ РЕШАВАО НАВИГАЦИОНЕ ПРОБЛЕМЕ, А ДЕЈЛ СЕ БРИНУЛА ЗА ОБЕД...

Copyright King Features Syndicate Inc. World rights reserved

ФЛАШ ЈЕ ЗАБРИНУТО ГЛЕДАО У СВОЈЕ ИНСТРУМЕНТЕ И ТРУДИО СЕ ДА ДЕЈЛ ТО НЕ ПРИМЕТИ... 12-15

„ЕНО МОНГА!" - УСКЛИКНУЛА ЈЕ РАДОСНО ДЕЈЛ...

ИЗНЕНАДА, УЈЕДНАЧЕНИ РИТАМ РАКЕТНИХ МОТОРА СЕ ПОРЕМЕТИО..

„ШТА СЕ ДЕСИЛО?" - ЗАПИТАЛА ЈЕ ДЕЈЛ... ФЛАШ И ЗАРКОВ СУ ЗНАЛИ ДА ИМ ПРЕТИ ОПАСНОСТ...

Copyright 1941, King Features Syndicate Inc. World rights reserved 12-16

„МОТОРИ ШЕСТ И СЕДАМ СУ ОТКАЗАЛИ." - ШАПНУО ЈЕ ЗАРКОВУ... 12-17

ОНДА ЈЕ ЗАНЕМЕЛО ЈОШ НЕКОЛИКО МОТОРА... ЛЕТЕЛИЦА СЕ ЗАНЕЛА...

Copyright King Features Syndicate Inc. World rights reserved

...НАГЛО ЈЕ ГУБИЛА БРЗИНУ...

.. И ВРТЕЛА СЕ ТАМНИМ БЕЗДАНОМ КАО ЧИГРА...

... ДОК СУ СЕ ЊЕНИ ПУТНИЦИ ТУМБАЛИ ОД ЗИДА ДО ЗИДА...

Copyright 1941 King Features Syndicate Inc. World rights reserved 12-18

ЦЕНТРИФУГАЛНА СИЛА ПОСТАЈАЛА ЈЕ СВЕ ЈАЧА...

ФЛАШ ЈЕ УЗ ВЕЛИКИ НАПОР ПОКУШАО ДА ДОПУЖЕ ДО КОНТРОЛНИХ ИНСТРУМЕНАТА...
С МУКОМ ЈЕ СТАВИО МОТОРЕ У ПОГОН... ЛЕТЕЛИЦА СЕ СНАЖНО ЗАТРЕСЛА...
Copr. 1941, King Features Syndicate, Inc., World rights reserved.
ФЛАШ ЈЕ НАЈЗАД УСПЕО ДА ЗАУЗМЕ КУРС...
12-19
...АЛИ ЈЕ ЛЕТЕЛИЦА СТАЈАЛА НЕПОМИЧНО НАД ПЛАНЕТОМ МОНГО, КАО ДА ВИСИ...
ФЛАШ ЈЕ ЈОШ ЈЕДНОМ ПРОВЕРИО МОТОРЕ ИАКО ЈЕ ЗНАО ДА СУ ШАНСЕ МАЛЕ...
Copr. 1941, King Features Syndicate, Inc., World rights reserved.
НИЈЕ ИМАО СНАГЕ ДА САОПШТИ ДЕЈЛ ДА ЋЕ ЊИХОВА РАКЕТА ОСТАТИ ЗАРОБЉЕНА У МОНГОВОЈ ОРБИТИ И КРУЖИТИ КАО САТЕЛИТ...
12-20
ПОЗВАО ЈЕ ЗАРКОВА У СТРАНУ И РЕКАО – „ЗАРОБЉЕНИ СМО У ОРБИТИ"...
АЛИ, ДЕЈЛ ЈЕ ИМАЛА ВЕЋ ДОВОЉНО ЛЕТАЧКОГ ИСКУСТВА И СВЕ ЈЕ СХВАТИЛА. – „УЧИНИ ОНО ШТО МИСЛИШ ДА ЈЕ НАЈБОЉЕ" – РЕКЛА ЈЕ ФЛАШУ...
ЗАРКОВ И ФЛАШ СУ ОБЕЗБЕДИЛИ ИЗЛАЗ ИЗ РАКЕТЕ...
12-22
„АКО НЕ УСПЕМ, ДЕЈЛ, ЗНАЈ ДА САМ ПОКУШАО СВЕ ДА ТЕ СПАСЕМ" – РЕКАО ЈЕ ФЛАШ...
ОНДА ЈЕ ОБУКАО СКАФАНДЕР...
...И УВУКАО СЕ У ЦЕВ...
12-23

ДОК ЈЕ ПУЗАО КА ИЗЛАЗУ, ПИТАО СЕ ХОЋЕ ЛИ УСПЕТИ ДА ПОПРАВИ МОТОРЕ...
12 24
ПАЖЉИВО ЈЕ ОТВОРИО ПОКЛОПАЦ...
И ПОЛАКО ИЗИШАО У БЕЗВАЗДУШНИ ПРОСТОР...
МИЛИМЕТАР ПО МИЛИМЕТАР, ПРИМИЦАО СЕ РАКЕТНИМ МОТОРИМА...
...ИЗВУКАО ЈЕ АЛАТ И ЛАГАНИМ ПОКРЕТИМА ПОЧЕО ДА РАДИ...
12 25
МОРАО ЈЕ ДОБРО ДА ПАЗИ ДА ГА НЕКИ НАГЛИ ТРЗАЈ НЕ ОДВОЈИ ОД РАКЕТЕ И НЕ ОТПЛОВИ БЕСТЕЖИНСКИМ БЕСКРАЈЕМ...
А ОНДА ЈЕ СХВАТИО -РАКЕТНИ МОТОРИ СУ ОСТАЛИ БЕЗ ГОРИВА И ЛЕТЕЛИЦА СЕ НИКАД ВИШЕ НЕЋЕ СПУСТИТИ НА МОНГО...
12 26
ТРИ СВЕМИРСКА ПУТНИКА МОГЛА СУ ДА КРУЖЕ ОКО МОНГА И ЖИВЕ ДОК ИМ НЕ ПОНЕСТАНЕ КИСЕОНИКА...
ПОЛАКО СЕ УВУКАО У РАКЕТУ, ЗАТВОРИО СПОЉАШЊИ ПОКЛОПАЦ...
12 27
...А ОНДА СЕ ОПЕТ ОТПУЗАО ДО КАБИНЕ...
„ЖАО МИ ЈЕ, ДЕЈЛ! НЕМА ГОРИВА..."
„РАДУЈЕМ СЕ ШТО СИ СЕ ВРАТИО" ...РЕКЛА ЈЕ ДЕЈЛ...

ДАЛЕКО ОД ДОМАШАЈА ТЕЛЕСКОПА, ЛЕТЕЛИЦА ЈЕ КРУЖИЛА ОКО МОНГА...
НЕ ПРЕДАЈЕМ СЕ... МОРА ДА ПОСТОЈИ НЕКИ ИЗЛАЗ!
А МЕНИ ЈЕ ЖАО ШТО ВИШЕ НЕЋЕМО МОЋИ ДА ПОМОГНЕМО МОНГУ И ОБЕЗБЕДИМО ДОВОЉНО РАДИЈА!
ДИВНА СИ... ПАДЕ МИ НА ПАМЕТ ДА БИСМО МОГЛИ ДА ПОКУШАМО СА СВЕМИРСКИМ РАДИОМ..
ФЛАШ СЕ СМЕСТА БАЦИО НА ПОСАО
БАТЕРИЈЕ НИСУ ДОВОЉНО ЈАКЕ, А ДИНАМО ЈЕ ИСПРАЖЊЕН!
ДАЈ МИ ЗРАЧНИ ПИШТОЉ! ДИНАМО ЋЕ ПРОРАДИТИ ЗА КОЈИ МИНУТ!
ИМА ДОВОЉНО НАПОНА! БРЖЕ, ПОШАЉИ ПОРУКУ!
АЛО, МОНГО! ЈАВИТЕ ПРИНЦУ БАРИНУ ДА СМО НА 85000 МИЉА ОД ПЛАНЕТЕ! ОДМАХ ПОШАЉИТЕ ПОМОЋ!
ДЕЈЛ ЈЕ БЕЗНАДЕЖНО ГЛЕДАЛА У ДАЛЕКУ ПЛАНЕТУ...
НАПОН ЈЕ ПАО! АКО НАС НИСУ ЧУЛИ, ГОТОВИ СМО!
СВЕ СИ УЧИНИО ШТО СИ МОГАО!
ОСТАНИ НА ТАЛАСНОЈ ДУЖИНИ МОНГА ОДГОВОРИЋЕ НАМ...
АЛИ, ОДГОВОР НИЈЕ СТИГАО ЈЕР ЈЕ НА МОНГУ ЗАВЛАДАЛА ПАНИКА..
УХВАТИ ТУ ПОРУКУ ЈОШ ЈЕДНОМ!
БРЗО ЈАВИ ПРИНЦУ!

ЧИМ ЈЕ ПРИМИО СОС ПОРУКУ, ПРИНЦ БАРИН ЈЕ ПОКУШАО ДА СПАСЕ СВОЈЕ ПРИЈАТЕЉЕ...
ВЕЗА ЈЕ ПОТПУНО ПРЕКИНУТА!
АЛО, ФЛАШЕ! ПОКУШАЋЕМО ДА ВАМ ПОМОГНЕМО!
...А У РАКЕТИ...
...ПОКУШАЋЕМО ДА ВАМ ПОМОГНЕМО...
БАРИН ЈЕ СЈАЈАН!
1-2
СВИ НАУЧНИЦИ МОНГА СУ СЕ БАЦИЛИ НА ПОСАО НЕ БИ ЛИ ОДРЕДИЛИ ФЛАШОВ ПОЛОЖАЈ...
МОЈ ЕЛЕКТРОНСКИ ЕХО УХВАТИО ЈЕ МЕТАЛНИ ПРЕДМЕТ НА 85000 МИЉА!
АЛИ, У СВЕМИРУ МИНУТИ СУ ПРОТИЦАЛИ КАО САТИ...
НЕ ОЧАЈАВАЈ, ДЕЈЛ! НАУЧНИЦИ МОНГА ЋЕ ПРОНАЋИ НАЧИН КАКО ДА НАС СПАСУ!
1-5
ПРИНЦ ВАРИН, ПРЕДСЕДНИК МОНГА НИЈЕ БИО ВЕЛИКИ ОПТИМИСТА...
МОГЛИ БИСМО ДА ИЗГРАДИМО ГИГАНТСКИ МАГНЕТ КАО ОНАЈ ЗА СЛЕПО СЛЕТАЊЕ АВИОНА!
ТАЧНО, ЗОРОВ!
ПРЕКО НОЋИ СТРУЧЊАЦИ СУ КОНСТРУИСАЛИ ОГРОМНИ МАГНЕТНИ УРЕЂАЈ...
ДР ЗОЛОВ ЈЕ УСМЕРИО МАГНЕТНЕ ЗРАКЕ КА УДАЉЕНОЈ ФЛАШОВОЈ РАКЕТИ
1-6
ШТА СЕ ДОГАЂА? ПАДАМО!
МОЖДА СА МОНГА НЕШТО ПОКУШАВАЈУ
5

АЛО, ФЛАШЕ! ОВДЕ БАРИН! ПОЛАКО ВАС ПРИМИЧЕМО МОНГУ ПОМОЋУ МАГНЕТА!
ОХ! СТАРИ, ДОБРИ БАРИН!
ЗАШТО НЕ УПОТРЕБИТЕ ЈАЧУ СИЛУ?
ДА СЕ РАКЕТА НЕ БИ РАЗБИЛА КАО МЕТЕОР!
Copr. 1942, King Features Syndicate, Inc., World rights reserved.
ИЗНЕНАДА, ЛЕТЕЛИЦА ЈЕ УЛЕТЕЛА У МАГНЕТНО ПОЉЕ... ОНО ЈЕ ПОЧЕЛО ДА ЈЕ ПРИВЛАЧИ...
НА КРАЈУ ЈЕ УДАРИЛА У УРЕЂАЈ КОЈИ ЈЕ ТАД ПОЧЕО ДА РАДИ ПУНОМ СНАГОМ...
ИСКЉУЧИ ГА! РАКЕТА ЋЕ СЕ СРУШИТИ!
Copr. 1942, King Features Syndicate, Inc., World rights reserved.
ВЕЋ ЈЕ БИЛО КАСНО... ФЛАШОВА ЛЕТЕЛИЦА СТРМОГЛАВО ЈЕ ПАДАЛА...
ДА, ПРАТИМ ЈЕ НА ЕЛЕКТРОНСКОМ ЕХУ!
ПРОМЕНИ ПРАВАЦ МАГНЕТНОГ ЗРАЧЕЊА И УСПОРИ ПАДАЊЕ!
НЕ МОГУ! УРЕЂАЈ ЈЕ ОШТЕЋЕН!
РАЗБИЋЕМО СЕ НА ХИЉАДЕ ДЕЛИЋА!
ЗБОГОМ, ФЛАШЕ...ИПАК ОСТАЈЕМО ЗАЈЕДНО...
Copr. 1942, King Features Syndicate, Inc., World rights reserved.
ФЛАШ И ДЕЈЛ СУ НЕТРЕМИЦЕ ПОСМАТРАЛИ ПЛАНЕТУ ЗА КОЈУ СУ ИХ ВЕЗИВАЛЕ МНОГЕ УСПОМЕНЕ...
ШТЕТА... МОГЛИ СМО ЈОШ ТОЛИКО...
ГРАЂАНИ МОНГА УЖАСНУТИ СУ ЗУРИЛИ У НЕБО...
БАРИНЕ, ПОСТОЈИ ЈОШ ЈЕДНА ШАНСА...
ГЛАВНИ ШТАБ АВИЈАЦИЈЕ? ПОШАЉИТЕ НАЈВЕЋУ РАТНУ ЛЕТЕЛИЦУ!
Copr. 1942, King Features Syndicate, Inc., World rights reserved.

ЗАРКОВ И ФЛАШ СУ СЕ САМО БУТКЕ РУКОВАЛИ...

УКРЦАЈ МАГНЕТНИ УРЕЂАЈ НА РАКЕТУ МАЈОРА РОДАНА!

НАЈВЕЋА ЛЕТЕЛИЦА МОНГА КРЕНУЛА ЈЕ НА ЗАДАТАК
1-12

ЕНО ФЛАШОВОГ ВРОДА! УКЉУЧИ МАГНЕТ ПУНОМ СНАГОМ!
1-13

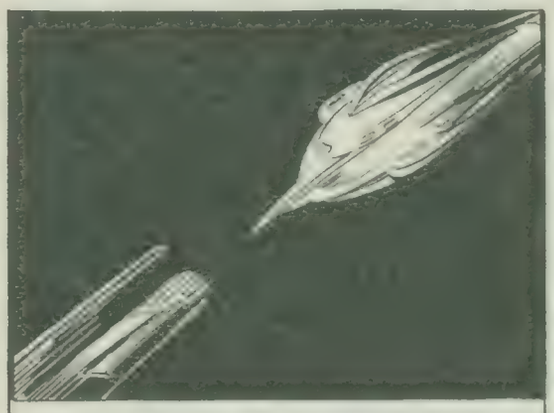
КАД ЈЕ МАЈОР РОДАН УСМЕРИО МАГНЕТНЕ ЗРАКЕ, ОБЕ РАКЕТЕ СУ СЕ СНАЖНО ЗАТРЕСЛЕ...

ШТА ЈЕ САД?
ПАДАЊЕ ЈЕ УСПОРЕНО... МОЖДА СУ УСПЕЛИ!
1-14

ВИДИ! РАКЕТА! ПОКУШАВА ДА НАС ЗАУСТАВИ!

МАГНЕТНИ ЗРАЦИ НИСУ БИЛИ ДОВОЉНО ЈАКИ ДА ЗАУСТАВЕ ОБЕ РАКЕТЕ...

ИСКЉУЧИ МАГНЕТ! АКО НЕ ОТКАЧИШ ФЛАША, И МИ СМО ГОТОВИ!
НЕ! ДРЖАЋЕМО ЈЕ ОВАКО ДОК НЕ ПАДНЕМО НА ТЛЕ, ПИГОРЕ!

ФЛАШ ЈЕ УОЧИО ОПАСНОСТ И ДАО ЗНАК ДА МАЈОР СПАСАВА СЕБЕ И СВОЈУ ПОСАДУ...
1-15

МАЈОР ГА НИЈЕ ПОСЛУШАО. ЛЕТЕЛИЦЕ СУ СЕ ПРИБЛИЖАВАЛЕ МОНГУ...
РОДАН ЈЕ ИСКЉУЧИО КОЊИЦЕ...
КАД СУ РАКЕТЕ УДАРИЛЕ О ПОВРШИНУ ВОДЕ, ИЗДИГЛА СУ СЕ ДВА ОГРОМНА ВОДЕНА СТУБА, КАО ГЕЈЗИРИ...
1-16

ВОДА ЈЕ УВЛАЖИЛА ПАД И УСКОРО ИЗБАЦИЛА БРОД НА ПОВРШИНУ...
ПОЖУРИ, ДЕЈЛ!
1-17
ИСТО СЕ ДОГОДИЛО И СА МАЈОРОВИМ БРОДОМ...
ЕНО НАШИХ ВЕЛИКОДУШНИХ СПАСИОЦА!

ЕХЕЈ! ДОЛАЗИМО ПО ВАС!
1-19
АЛИ, КАПЕТАН ПИГОР, ПРЕПЛАШЕН, УШАО ЈЕ У РАКЕТУ И ЗАТВОРИО ПОКЛОПАЦ...
...УКЉУЧИО ЈЕ МОТОР И ОТПЛОВИО ПУНОМ БРЗИНОМ...

ФЛАШ ЈЕ СМЕСТА ПОХИТАО У ПОМОЋ...
ДРЖИ СЕ! ПЛИВАМО КА МОЈОЈ РАКЕТИ!
1-20
АЛИ, И ФЛАШОВА ЛЕТЕЛИЦА КРЕНУЛА ЈЕ ЗА ПИГОРОВОМ...

ЗАРКОВ СЕ ОДМАХ СНАШАО И БАЦИО УЖЕ...
ФЛАШ ЈЕ НАПРАВИО ОМЧУ И ЗАРКОВ ИХ ЈЕ ПОВУКАО...
ТА КУКАВИЦА ЈЕ ЗАБОРАВИЛА ДА ЋЕ МАГНЕТНИ ЗРАЦИ ПОВУЋИ И НАС!
УЛАЗИ ВОДА! ИДЕМО УНУТРА!
1-21
Copr. 1942, King Features Syndicate, Inc., World rights reserved.
ЗАТВОРИЋУ ПОКЛОПАЦ! СПРЕМА СЕ ОЛУЈА!
ПОТОНУЋЕМО АКО НЕ УКЉУЧИМО ПУМПЕ ДА ИЗБАЦЕ ВОДУ!
1-22 Copr. 1942, King Features Syndicate, Inc., World rights reserved.
ШТА СЕ ДОГАЂА?
ТРУП БРОДА ЈЕ ОШТЕЋЕН!
ЗА ТО ВРЕМЕ, КАПЕТАН ПИГОР НИЈЕ НИ СЛУТИО КОГА И ШТА ВУЧЕ ЗА СОБОМ...
ОХ! ИМАМ ПРАТИОЦА! ОТАРАСИЋУ ГА СЕ И ОСТАВИТИ ДА ПОТОНЕ!
1-23
АКО НАС ПИГОР НЕ ДОВУЧЕ ДО ОБАЛЕ, УСКОРО...
НИТКОВ! ИСКЉУЧИО ЈЕ МАГНЕТ, А НЕВРЕМЕ СВЕ ВИШЕ БЕСНИ!
Copr. 1942, King Features Syndicate, Inc., World rights reserved.
ДРЖИТЕ СЕ ЧВРСТО! ТАЛАСИ СУ ОГРОМНИ!
ЗНАМ ДА ЋЕШ НАС ИЗВУЋИ ИЗ ОВОГ ПАКЛА, ФЛАШЕ!
1-24 Copr. 1942, King Features Syndicate, Inc., World rights reserved.
ФЛАШ ЈЕ БАЦИО ОРУЖЈЕ...
СВИ НА ПАЛУБУ! НАСУКАЋЕМО СЕ!

ИДЕМО ПРАВО КА СТЕНИ!
ФЛАШ ЈЕ ПОДИГАО НЕКУ ВРСТУ ЈЕДРА...
..АЛИ ЈЕ УРАГАН НОСИО РАКЕТУ И ОНА СЕ РАЗБИЛА О ЛИТИЦУ...
ФЛАШ И ЊЕГОВИ ПРИЈАТЕЉИ ЈЕДВА СУ УСПЕЛИ ДА ИСПЛИВАЈУ...
САМО ЗАХВАЉУЈУЋИ ФЛАШОВОЈ ПРИСЕБНОСТИ, СВИ СУ СЕ СПАСЛИ...
РОДАНЕ, ПОВРАТИЋЕТЕ ОВА КАПСУЛА СА РИВИВО-ГАСОМ!
ТАКО САМ СРЕЋНА ШТО СМО СЕ СВИ СПАСЛИ!
МОКРА СИ ДРХТИШ! МОРАМО НАЋИ ЗАКЛОН И ЗАПАЛИТИ ВАТРУ!
ФЛАШ ЈЕ ПОВЕО ДРУЖИНУ УЗ ОКОМИТУ СТЕНУ...
ИПАК СМО ИМАЛИ СРЕЋЕ!..
ЈА СЕ ВРАЋАМ! ПОТРЕБНЕ СУ МИ НЕКЕ СТВАРИ ИЗ РАКЕТЕ!
ОХ, НЕ НЕМОЈ, МОЛИМ ТЕ!
ПОНОВО СЕ ФЛАШ БОРИО СА ПОБЕСНЕЛИМ ВЕТРОМ И КЛИЗАВОМ ЛИТИЦОМ...

ДЕЈЛ ЈЕ ПОМНО ПОСМАТРАЛА СВАКИ ЊЕГОВ ПОКРЕТ...
ОГРОМНИ ТАЛАСИ НОСИЛИ СУ ГА КАС ЉУСКУ ЈАДЕТА.
НА ЊЕГОВ ЗНАК, ЗАРКОВ И ОСТАЛИ ИЗВУКЛИ СУ КОНОПЦЕМ АЛАТ И ОРУЖЈЕ...
А ОНДА ЈЕ НАИШАО ОГРОМАН ТАЛАС И СА СОБОМ У ДУБИНУ ОДНЕО ОСТАТКЕ ЛЕТЕЛИЦЕ..
ВУЦИ! БРЖЕ!
ОХ! ПАЗИ! БРЖЕ... ЗАРКОВЕ! УДАРИЋЕ О СТЕНУ И. ВУЦИ!
ЈАДНИЧЕ! САВ СИ ИЗУБИЈАН!
ПАЗИ ДА НЕ ПАДНЕШ!
ФЛАШ ЈЕ ИМАО ДУБОКЕ ПОСЕКОТИНЕ И НАГЊЕЧЕЊА, А МОЖДА И ФРАКТУРУ ЛОБАЊЕ...
ДАЈ МУ ЈОШ РИВИВО-ГАСА' ДОЛАЗИ СВЕСТИ!
ШТА СЕ ДОГОДИЛО?
БОЛИ МЕ ГЛАВА!
ЈЕДВА СИ ИЗВУКАО ЖИВУ ГЛАВУ, ДРАГИ!
ОСТАВИ МЕ! ИМАМ ЈОШ ПОСЛА!
ФЛАШ СЕ НАЈЕДНОМ ИЗМЕНИО, ПОСТАО ГРУБ...
ПОГОЂЕНА ФЛАШОВИМ ПОНАШАЊЕМ, ДЕЈЛ СЕ ПУТКЕ ПОВУКЛА..

ФЛАШ ЈЕ ГРУБО ТЕРАО СВОЈЕ ПРИЈАТЕЉЕ ДА ИЗГРАДЕ ВОЗИЛО КОЈИМ ЋЕ ИСТРАЖИТИ НЕПОЗНАТУ ЗЕМЉУ...
МОЛИМ ТЕ, ИДЕМ С ТОБОМ!
НЕ БУДИ ЛУДА, ДЕВОЈКО!
2-4
РАДИ! УСПЕЛИ СМО!
И ПОРЕД СВЕГА, ДЕЈЛ НИЈЕ ИМАЛА СРЦА ДА СЕ НАЉУТИ...
ЧЕСТИТАМ! ТВОЈ РАКЕТНИ КАМИОН ЈЕ СЈАЈАН!
НЕМАМ ВРЕМЕНА ЗА ПРИЧУ! УКРЦАЈ ТЕРЕТ!
ШТА МУ ЈЕ? ТАКО ЈЕ ЉУТ И... ХЛАДАН!
ПОСЛЕДИЦЕ ПОВРЕДЕ! НЕ БРИНИ, САМО ГА МАЛО ОСТАВИ НА МИРУ!
2-5
ЗАРКОВ ЈЕ БИО ВЕОМА ЗАБРИНУТ ЗБОГ ФЛАША, АЛИ И ЗБОГ НЕИЗВЕСНОСТИ КОЈА ИХ ОЧЕКУЈЕ...
СТОЈ! АРМОРО САУРУС!
ИДЕ ПРАВО НА НАС!
2-6
ФЛАШ ЈЕ ОКРЕНУО ВОЗИЛО У СУСРЕТ ПОМАХНИТАЛОЈ ЖИВОТИЊИ...
СКРЕНИ! ТО ЧУДОВИШТЕ ЋЕ НАС РАЗНЕТИ!
Е, ВАЛА НЕЋЕ!
МАЈОР РОДАН ЈЕ ПУЦАО ИЗ СВОГ ЗРАЧНОГ ПИШТОЉА, АЛИ ПРАИСТОРИЈСКОМ ОКЛОПНИКУ НИШЕ НАУДИО.
2-7
17

АРМОРОСАУРУС ЈЕ ГРУНУО НА КАМИОНЕТ ПОПУТ ТЕНКА...

БЕЖИМО! БРЗО!
ЗА ДИВОВСКОГ ОКЛОПНИКА ФЛАШОВ ЗРАЧНИ ПИШТОЉ НИЈЕ БИО НИШТА ДЕЛОТВОРНИЈИ ОД УБОДА КОМАРАЦА...

... АЛИ ЈЕ ЗАТО ПРИВУКАО ЊЕГОВУ ПАЖЊУ, ШТО ЈЕ ОМОГУЋИЛО ОСТАЛИМА ДА ПОБЕГНУ...

ОГРОМНА ТЕЛЕСИНА УСТРЕМИЛА СЕ НА ЊЕГА КАД ЈЕ ПОТРЧАО КА КАМИОНЕТУ..

ИПАК, ФЛАШ ЈЕ УСПЕО ДА СЕ ДОМОГНЕ БОМБЕ...
Copr. 1942 King Features Syndicate, Inc. World rights reserved. 2-10

ОПРЕЗНО ЈЕ ПРИШАО ОКЛОПНИКУ И...
2-11

ЕВО ТИ ЈЕДНА ВРУБА ПИЛУЛА!
Syndicate, Inc., World rights reserved

ОНДА ЈЕ ПОЈУРИО КА НАЈБЛИЖЕМ СКЛОНИШТУ...

МУДАР И ХРАБАР ПОТЕЗ! БОМБА ГА ЈЕ РАЗНЕЛА!
ТАКО САМ СЕ УПЛАШИЛА КАД ЈЕ РАЗЈАПИО ЧЕЉУСТ НА ТЕБЕ!

НЕ ГУБИМО ВРЕМЕ! МОРАМ ДА ПОПРАВИМ КАМИОНЕТ!

ВЛАДАЛА ЈЕ ТУРОБНА ТИШИНА ДОК ЈЕ ФЛАШ ЛЕДЕНИМ ГЛАСОМ ИЗДАВАО НАРЕЂЕЊА...
2-12

НЕ ПЛАЧИ! СИГУРАН САМ ДА НИЈЕ ЖЕЛЕО ДА ТЕ УВРЕДИ!
ЗНАМ... АЛИ НЕ МОГУ ТО ДА ПОДНЕСЕМ...
ШТА ЈЕ СТОБОМ? ЈЕ Л' ИМАШ ГЛАВОБОЉУ?
ГЛЕДАЈ СВОЈА ПОСЛА!
ФЛАШЕ! КАКО МОЖЕШ?
ЗА ТРЕНУТАК, ФЛАШ ЈЕ ПОСТАО ОНАЈ СТАРИ...
ИЗВИНИ, НЕ ЗНАМ ЗАШТО САМ ТАКО НЕРВОЗАН!
ПАО ЈЕ МРАК, ДЕЈЛ СЕ НЕРАСПОЛОЖЕНА ПОВУКЛА У ШАТОР, А ФЛАШ ЈЕ ОСТАО НА СТРАЖИ...
ТАКНЕ ЛИ САМО ОНУ ДИВНУ ДЕВОЈКУ, ТЕШКО ЊЕМУ!
СТВАРНО МИ НИШТА НИЈЕ ЈАСНО...
А СА БРДА, МАЛОЈ ДРУЖИНИ ЗАПРЕТИЛА ЈЕ НОВА ОПАСНОСТ...
УХ... ТА НЕСНОСНА ГЛАВОБОЉА... НЕ МОГУ ДА ИЗДРЖИМ...
ДЕЈЛ ЈЕ СВАКИ ЧАС ИЗВИРИВАЛА ИЗ ШАТОРА...
ИЗЛУДЕЋУ ОД БРИГЕ... ШТА МУ ЈЕ?
УЛОЖИ НА ВИДИКУ! ФИКСИРАЈ ТЕЛЕСКОПСКИ НИШАН! ПАЛИ!
ФЛАШ ЈЕ НЕКИМ ШЕСТИМ ЧУЛОМ ПРЕДОСЕЋАО ОПАСНОСТ...
ДЕЈЛ! ЈЕСИ ЛИ ДОБРО?
ИЗНЕНАДА, ЗАПРАШТАЛИ СУ МЕЦИ...
ЗРАЧНИМ ПИШТОЉЕМ ЈЕ УГАСИО ВАТРУ... СВЕ ЈЕ УТОНУЛО У МРАК...
14

ЈЕСИ ЛИ ПОВРЕЂЕНА, ДРАГА?
НЕ, ДИВНО ЈЕ ШТО СИ МЕ ТАКО ОСЛОВИО!
АЛИ, ФЛАШ СЕ ИЗНЕНАДА ОПЕТ НАМРГОДИО...
ОДЛАЗИТЕ И ЧЕКАЈТЕ МЕ У ПОДНОЖЈУ!
НЕ МОГУ ГА ОСТАВИТИ, РОДАНЕ!
ПОСЛУШАЈ ГА! ЗНАМ ШТА ИМА НА УМУ!
ФЛАШ ЈЕ ПРОСУО ЕКСПЛОЗИВ НА ЗЕМЉУ...
...А ОНДА ЈЕ ПУЦАО...
...И ПОКРЕНУО НИЗ ЕКСПЛОЗИЈА..
ЗАТИМ СЕ ВРАТИО ДО ОСТАЛИХ...
ЗАШТО СИ ТО УРАДИО?
ЕКСПЛОЗИЈЕ ЋЕ ИХ ЗАВАРАТИ И МИСЛИЋЕ ДА СМО ЈОШ ТАМО!
ЗАТИМ ИХ ЈЕ СВЕ ПОВЕО КА ВРХУ...
ОПКОЉЕНИ СМО! АЛ' НЕ ПРЕДАЈЕМО СЕ!
СВИ ЋЕТЕ ИЗГИНУТИ!
ВОЈНИЦИ ИПАК НИСУ ИЗДРЖАЛИ...
ПРЕДАЈЕМО СЕ! УПОЗОРИО НАС ЈЕ ДА ЋЕ СЕ ОВО ДОГОДИТИ...
КО ВАС ЈЕ УПОЗОРИО?
НЕКУ ТИ РЕЋИ... ЗБОГ НАШЕГ КРАЉА И ТОГ СТРАНЦА!
ФЛАША ЈЕ ОПЕТ ОБУЗЕО УЖАСАН БЕС...
ИСЦЕДИЋУ ИСТИНУ ИЗ ТЕБЕ!
ПАЗИ... ОН ЈЕ ЗАРОБЉЕНИК...

15

НАСТАВАК У СЛЕДЕЋЕМ БРОЈУ

PECIVO,

KOJE SE HVALI PUNIM USTIMA

Brownies Wags
Tamni vragolani
"Ja sam najpuniji životne radosti."

Sweet Clouds
Slatki oblaci
" Ja najbogatiji."

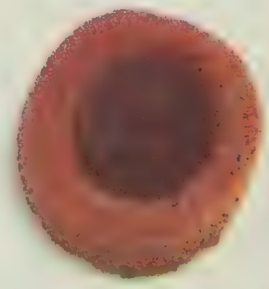

Fruit Kisses
Voćni poljupci
" A ja sam najveći."

Tender Attractions
Nežne simpatije
" Pa šta, ja sam najslada."

Golden Blossoms
Zlatni cvetići
" To nije ništa, ja sam najpuniji."

White Bows
Bele mašnice
" A mi smo najelegantnije."

Little Gifts
Mali darovi
" Mi smo najveseliji."

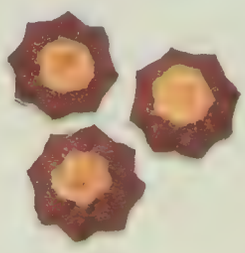

Brittle Dreams
Krhki snovi
" A mi - mi smo najlepši od svih."

To su Banini

Banini®

ЗАМКА ЗА КОЉУТУ ВЕЛИКОГ ЛОВЦА

Дворци крај Лоаре причају приче

Луј од Клермона

На двору Анрија III није био претерани грех имати љубавника, много већи је био издати га због – мужа

Оног часа када је барон Де Лисе заувек затворио очи, рамена његове младе жене, Франсоаз де Меридор, почела су грчевито да се тресу. Гризући ивицу чипкане марамице покушавала је да угуши јецаје који су јој раздирали груди, у браку је била тек нешто више од годину дана. Сада је свему крај, не само обожавању модрооког и лепушкастог барона него и животу на двору. Обичаји су налагали да се врати оцу. Какав је живот очекује у његовом замку, добро је знала. Уз мајку, протестанткињу, биће то, чак и по најјачем сунцу, мрачни и туробни дани.

Недељу дана касније, у најдубљој црнини која је још више истицала њено лепо, бледо лице, Франсоаз се опростила од Катарине Медичи чија је дворска дама била и села у кочију која је требало да је одвезе родитељима. Присећајући се тврдокорног и набуситог оца и увек строге мајке, није се нимало радовала што им се враћа. А на саму помисао да ће можда цео живот провести с њима, осећала је како је обузима све већи ужас.

Заљубљена браћа

Међутим, оно што Франсоаз, трцкајући се у кочији, није знала, било је да јој судбина спрема све само не живот без узбуђења. Вест о смрти барона Де Лисе није ожалостила баш све. Међу њима била су и браћа Жан и Шарл од Шамбоа, господари замка Монтсоро, обојица до ушију заљубљени у Франсоаз. Лисеова смрт била је за њих несвакидашња прилика: више ништа није стајало између њих и бледе лепотице, осим чињенице да су били супарници. Обојица су се својски потрудила да је освоје. Брак који су јој нудила браћа од Шамбоа, била је прилика да се поново врати у живот и лепа удовица није ни помишљала да је пропусти. Дилему за кога да се одлучи, разрешили су родитељи: Жан је не само био наследник нимало занемарљивог имања него и љути противник хугенота. Знало се да је у Бартоломејској ноћи, он сам на онај свет отпремио више протестаната него читава чета и то је било нешто што, с обзиром на верску заљубљеност Франсоазине мајке, није требало занемаривати. Додуше, откако је Анри III дошао на власт, дошло је до попуштања у непријатељствима према хугенотима али се није могло са сигурношћу тврдити да мржња коју је Катарина Медичи покушавала да усади својим синовима, неће опет једног дана испливати на површину. И зато је, кад се у породици већ има једна таква непомирљива протестанткиња каква је била Ан од Матињона, било сасвим згодно имати за зета верског противника од чије би оданости породици, ако не дај боже затреба, могла да се очекује помоћ.

Уз благослов родитеља, Франсоаз је још једном кренула на пут који јој је мењао живот из корена.

По други пут удовица

Оног дана кад је Франсоаз требало да се појави у Монсороу, Жан је читаво јутро провео као на иглама. Венчање је било заказано за по подне и он је желео да се то што пре заврши како би младу жену имао само за себе. Осим тога, прибојавао се да му Шарл, у последњем тренутку не помрси рачун. Овом то, упркос томе што је био лудо заљубљен у Франсоаз, није ни падало на памет – поштовао је њен избор. Своју љубав Шарл је сматрао безнадежном. Изгледи да ће жена за којом је лудовао постати још једном слободна, готово да није ни било. Али судбина је опет умешала своје прсте.

Убрзо пошто се и други пут венчала, Франсоаз је опет остала – удовица. Жан је једне ноћи, само неколико дана пошто су стали пред олтар, убијен. Ко га је и зашто убио, никад није расветљено.

За Шарла од Шамбоа ово је била последња прилика: можда ће сада, кад његовог брата више нема, Франсоаз своје неутешно срце поклонити њему? И док латице цвећа на Жановом гробу још нису ни увеле, Шарл је понудио брак својој снахи. Бирајући између Ла Фреслониера, замка свог оца и Монтсороа, уцвељена удовица је ипак смогла довољно снаге да каже да. Тим пре што јој је Шарл био веома драг: за разлику од отреситог и увек веселог Жана, тако да човек није могао да га не воли, он је био врло стидљив и благ. Шарл је, баш као и она, веома волео да чита и да иде у лов. Тако је, оне исте 1574.

године, када је изгубила два мужа, још једном окушала брачну срећу. И овог пута изгледало је да јој је коначно наклоњена – време је пролазило и ништа није наговештавало да ће било шта нарушити складан живот брачног пара у Монтсороу све до 1578. када је војвода Франсоа Анжујски најавио своју посету у пратњи мајке. Лоши односи са братом, краљем Анријем III нагнали су војводу да крене на путовање и процени у којој су му мери некадашњи пријатељи то и остали. У његовој пратњи нашао се и Луј од Клермона, гувернер Анжуја, човек чувен по љубавним авантурама.

Срцеломац из Анжуја

Добар познавалац стихова и вешт рецитатор, Луј од Клермона већ самим рецитовањем узнемирио је многа срца у долини Лоаре, остало је чинила његова појава. Висок, леп, неодољиво шармантан и лудо храбар палио је жар чак и у оним срцима за које се сматрало да су потпуно хладна. Осим тога, проносио се глас да је, кад су у питању жене, највећи препредењак у Француској изузев Анрија III који је у томе био апсолутни шампион.

На пријему у замку Д'Анжер на који су позвани и Франсоаз и Шарл, Лују је одмах запала за око лепотица која га је у трену очарала. Била је много лепша него што је чуо. Први пут у животу се искрено заљубио и то је био спреман да призна. Али, шта је вредело кад му се никако није указивала прилика да, макар и на трен, остане насамо с Франсоаз. Она се буквално никад није одвајала од мужа: где год да је ишао Шарл, ишала је и она, чак и у лов.

Данима је Луј смишљао како да се приближи жени у коју је био све заљубљенији, све док му једног дана није пала на памет идеја која му се учинила сјајном. Зашто не би Шарла, страственог ловца, препоручио краљу за надзорника лова и тиме учинио три добра дела? Краљу који је обожавао да лови, Шарлу да дође на двор и најзад, себи да се дочепа незаштићене Франсоаз. Разуме се да се сместа бацио на остварење свог плана. Не слутећи ништа, Шарл је прихватио краљеву понуду да дође на двор и тако је најзад лепотица из Монтсороа остала сама. Франсоаз је туговала за данима када је сваки тренутак проводила у друштву мужа и зато је свака посета дворцу необично радовала. Тада, макар само и неколико дана, не би остајала сама.

Двобој чији се крај унапред знао

Када је једног дана у Монтсоро стигао Луј од Клермона, Франсоаз се искрено обрадовала: имаће друштво. Осим тога, имала је осећај да ће се гувернер показати као сасвим пријатан саговорник и пристао пратилац у поподневним шетњама. Њен гост је то заиста и био, у тој мери да би се Франсоаз осећала потпуно напуштеном и ужасно тужном сваки пут кад би он отишао из дворца. Лују, старом препредњаку, то наравно није промакло па је пожурио да се свом пријатељу Туу похвали да је „поставио замку кошути великог ловца и да је сада има у мрежи". Ту, који је одувек завидео Клермону на успеху који је имао код жена, пожурио је да о овој вести обавести краља. Размишљајући о томе на шта би цела ствар могла да изиђе, Анри III је дошао до закључка да би у свему томе и он лично могао лоше да прође. Није било далеко од памети претпоставити да би Шарл, сазнавши за Франсоазину прељубу, могао да позове Клермона на двобој: ко би у њему извукао дебљи крај, Анри уопште није сумњао и баш то га је и плашило. Господар Монтсороа био је најбољи могући надзорник лова и он није желео да га изгуби. Ако већ неког мора да жртвује, радије би се одрекао Клермона.

Позвавши једно јутро Шарла да доручкује с њим, Анри му је између два јела показао писмо и успут натукнуо да би било потпуно непромишљено да сам нарне на Клермона. Осећајући да га обузима јарост потпуно непримерена његовој благој природи, Шарл је наредио да му оседлају најбржег коња и мамузајући га до крви, одјурио у Монтсоро.

Зачуђена изненадном појавом свог мужа а још више његовим лицем изобличеним од беса, Франсоаз је у трену схватила да је њена веза са Клермоном откривена. Каква је казна због тога чека, одмах је сазнала. Шарл је одлучио да јој поклони живот под једним условим, да напише писмо Клермону и каже да га очекује 19. августа.

Грех који се не прашта

Колебајући се за тренутак између љубави коју је осећала према Лују и могућности да сачува живот, одлучила је да испуни Шарлов захтев. У тренутку док је писала писмо, Франсоаз је имала само 22 године; чинило јој се да је премлада да умре.

Не знајући да је Шарл у Монтсороу, Луј није оклевао да испуни заповести своје драге: у сумрак 19. августа 1578. стигао је у дворац. Добацивши узде коњушару, не питајући ништа, пожурио је у Франсоазин будоар. Дочекала га је, као и увек, са осмехом. Чак му је, као да се баш ништа необично не догађа, пружила прстиће да их пољуби. И док је Луј целивао њену руку, врата су се с треском отворила и у собу је упало 12 наоружаних војника предвођених Шарлом. Да је и сам упао у замку коју је тако вешто плео туђој жени, Клермону је било потпуно јасно, али, назад се није могло и он је решио да свој живот што скупље прода. Пуна четири часа огорчено се борио и чак успео да убије четири противника, пре' него што је и сам пао.

Лепа Франсоаз се није усудила ни сузу да пусти. Лекција коју је добила била је тако страшна да се више никада није усудила да било ком удварачу удели било шта више од дискретног осмеха.

Захвална Шарлу што јој је поштедео живот, потрудила се да му покаже да јој више никакве авантуре не падају на памет – родила је шесторо деце која су је потпуно заокупила. Што се живота на двору тиче, он је за Франсоаз после Лујеве смрти постао мислена именица – тамо јој никад нису опростили што је уместо мужа издала љубавника!

Олга Вукадиновић

Илустровао: Брана Јовановић

БОБИЦА ОД 300 КИЛА!

Иако није рајска јабука нити чудотворна банана, бундеви један град ипак сваке године посвећује чак неколико дана

Захваљујући највише радницима Туристичког савеза општине Кикинда, затим васпитачима и наставницима ликовног васпитања, деца разних узраста с радошћу су прихватила такмичење за најуспешније маске од бундева

Слика „Претња" Мартина Јонаша

Половином октобра прошле године, под раскошним сунцем михољског лета, сва Кикинда и њена околина опет су биле у знаку лудаје.

Лудаја... Неупућенима донекле необично звучи овај назив за највећи плод који данас расте на нашој планети. То, међутим, није ништа друго до бундева, тиква, дулек или мисирача, како га називају у неким другим крајевима, а научно – Cucurbita pepo.

Писали смо да је бундева донедавно била углавном храна за стоку, док је сада лекари све чешће препоручују као лек за многе болести. Али, овог пута о лудаји сасвим другачије.

Наиме, пре неколико година група промућурних Кикинђана досети се да управо њој, лудаји, овај банатски град посвети чак неколико дана. Добру јесен, бербу и њене плодове људи хвале и славе одувек у разним поднебљима, али тиква ипак није рајска јабука или чудотворна банана... Зашто онда баш њој толико (по)части?

Банатски Маунт Еверест

Жители Војводине, поготово оне из Баната, знанци одувек незлобиво задиркују да је у њиховој равној постојбини највећа планина – лудаја. Неко је чак одаслао у свету симпатичну карикатуру: трбушаст Лала, „оправљен" у свечану ношњу, стоји на бундеви и с длаком изнад очију зорно гледа у даљину понад равнице, у свет, тамо где се у бесконачној правој, линији спајају земља и небо, и још малко даље...

Наравно, добродушне Лале увек су сличне пошалице примале с мудрим осмехом: нико сем нас и не претпоставља каква је то дивота кад се попнеш на лудају!

Можда то ипак најбоље осећају деца.

Чим проходају, малишани из села око Кикинде упињу се да се успужу на глатко, обло и топло брдо звано лудаја. Пењу се и падају, падају и пењу, па кад најзад освоје тај банатски Маунт Еверест, зачуђеним и поносним дечијим очима учини се да су угледале пола света, чак тамо до Мокрина.

Жеља и обичај да се попне на његов глатки врх и ту свечано остане бар неколико тренутака, што није баш лако, пре-

Лудаје као да су створене да веште руке малишана од њих направе Микија и Мини

носе се из нараштаја у нараштај, од првих корака до озбиљне старости. Из јесени у јесен ови, иначе огромни, плодови све су већи, прави џинови па је њихово освајање понекад и прави подвиг и истински доживљај. Тако лудаја постаје више од својеврсног знамења благородног подневља и издашне бербе: да би се одгајила неопходни су љубав, умеће и упорност, а да би се чврсто стало на њу вештина, снага и, опет, упорност.

Због света овог Кикинђани су и одлучили да приреде јединствене, несвакидашње и луде – Дане лудаје: сваког октобра, кад дозревају тикве, скупиће их на главном тргу, једном од најлепших у Војводини, пажљиво измерити, и они ратари који су узгајили најтеже добиће доообре награде. И све у знаку бучног вашара, народног весеља, искрене здравице раној јесени.

Већ прве године догодило се непоновљиво чудо.

Лудаја... По облику, величини и боји то је Сунце које као да је заборавило да зађе, нечујно се спустило и занавек остало на овој племенитој равници. Па кад га крупне тежачке руке пренесу преко домаћинског прага, оно сија и на свој начин греје кућу и огњиште и у оним студеним ноћима кад кошава надире на прозоре и врата.

Из Америке на дно Панонског мора

Можда су захваљујући донекле и лудаји наши познати наивни сликари Мартин Јонаш и Јанош Месарош задивили свет. На њиховим маштовитим платнима она је чест симболичан мотив: Лала Јаноша Месароша чак лети на лудаји небеским пространством као на чаробном балону.

Пре шест година, кад су у Кикинди одржани први Дани лудаје, будућева шампион била је тешка тачно 99 килограма! Тежина овог горостаса запета задивљује, али, будимо искрени, то је готово тиквица према њеним сродницима из САД и Канаде где плодови савремених сорти овог поврћа достижу чудовишних 300 килограма. Кад су то дочуле довитљиве Лале, почеле су да из Америке добављају семенке оријашких лудаја и саде их на плодно дно бившег Панонског мора. На жалост, и поред несебичне пажње и неге, наше тикве не могу да достигну северноамеричке, што им ни у ком случају не смета да пусте дубоке корене у банатски живот и обичаје. Јер, о њима се певају неизбежни бећарци. („У мог дике к'о лудаја глава, ноћом скита, преко дана спава...“), специјалитетима од будућеве не могу да одоле ни свиње ни људи, док веште дечије руке од ње могу да начине најмаштовитије фигуре и ликове.

Колика ће лудаја израсти зависи од врсте, земљишта, године и – човека. Сваки од узгајивача великих будућева има и понеку тајну коју, наравно, не жели да ода и за коју мисли да је одлучујућа. То загонетним осмехом потврђује и Јованка Терзић, иначе продавац, четвороструки победник на овом необичном такмичењу:

– Прошла година била је врло сушна, па је било тешко лудају и сачувати у животу, а камоли достићи неку рекордну тежину. Истина, опет сам победила будућевом тешком „само“ 78 килограма, али за све је крива суша. Морам да похвалим моје унуке Јелену и Марка који су ми и те како помагали јер су вредно доносили воду и заливали нашу миљеницу. А лудаја је увек жедна...

Јованка није рекла да ли је неко можда покушао да јој будућеву „отуђи“, односно украде, јер дешава се и то. Колико ли је нараштаја плашило вечерње пролазнике страшилом од лудаје! Трик је једноставан, али успешан, поготово за празноверне бабе: тиква се избуши, на њој се изрежу очи и уста, унутра упали свећа, па се то чудовиште постави на ограду, у прозор или чак – далеко било! – у гробље!

Међутим, Лудаја, за коју се сматра да потиче из Мисира, земље обиља и благостања, пре свега је симбол плодности и равничарске радиности. Уосталом, ни тикве нису оно што су биле, ма кад цветале и ма где дозревале. ***Иван Лончар***

Лала на летећој лудаји – платно Јаноша Месароша

Снимио: М. Шћепић

КАРИЈЕРЕ

Крис Риа

НА ПЕЦАЊУ

Он већ годинама одбија да буде звезда. Тако и изгледа. Када је требало да наступи са својом групом у популарној телевизијској серији „Top of the Pops", једна старлета је помислила да су они камермани који су завршили смену. Норвешка стјуардеса питала га је једном у авиону на којој нафтној платформи сада ради, немачки ТВ продуцент помислио је да су он и чланови његове групе сценски радници па им је наредио да пренесу сценографију у тренутку када је требало да се попну на сцену у студију. А његов претходни албум „Road To Hell" продат је у четири милиона примерака. Прошле године то је био један од најуспешнијих британских албума и круна његове дванаестогодишње каријере.

– Најзад сам успео – каже Крис Риа. Постигао сам у свом послу све оно што сам одувек желео, али лично сам био прилично утучен. Био сам спреман да прекинем са снимањем тиражних плоча и напишем песме које би говориле само о оном о чему заиста размишљам. Први пут у животу морао сам да водим све оне разговоре које успех намеће. Са породицом сам се преселио у покрајину Беркшир јер сам схватио да се остварила стара научнофантастична ноћна мора. Људи су почели да живе у ћелијама, нестају мали дућани на углу, локални пабови, људи су се усамили. Последњи ударац доживео сам када сам улетео у гужву на аутопуту из које нисам могао да се извучем неколико сати.

Бесан због свега тога, Риа је за недељу дана компоновао албум „Road To Hell", снимио га за три недеље и у јесен 1989. постао је човек са првог места топ листе.

Своју ранију популарност Риа је стицао највише захваљујући опуштеним, једноставним концертима. После успеха плоче кренуо је на спектакуларну турнеју која се показала као погрешна.

– То је био експеримент. Волим концерте групе „Пинк Флојд" и желео сам да видим како би било да направим велики концерт са мноштвом ствари које се збивају на бини. Као сиротињски „Пинк Флојд" шоу. За мене је то било као када се прави албум – препустиш се ветру па чекаш да видиш шта ће се десити. У сваком случају, уживао сам у тим свиркама.

Крисови обожаваоци ипак су више волели смиреније наступе, без снимљених звукова који су дизали атмосферу, без бучних промена ритма и чудног краја када Риа и његова група нестају у диму а на позорници се појављује цртеж велике пирамиде са омота плоче.

– Знам да су то ствари које ми не пристају. Мислио сам

Када објави нови албум, он без велике помпе и рекламе нађе свој пут до милиона грамофона. Тако је било и са његовом последњом причом „Auberge"

да је то корак напред, а то је у ствари, био корак у страну. Невоља је у томе што ми нисмо рок звезде. Нисам тип хероја као Тина Тарнер или „Dire Straits". Ја сам писац песама. Сада морам да правим и видео спотове, а то мрзим. Такав однос имао сам и према својој музици на почетку каријере. Моји први синглови били су врло лоши мада мислим да су моји најновији видео спотови још гори. У принципу ми се свиђа да их снимам јер тачно знам какав имиџ желим у њима, али не умем то да постигнем. Седим у телевизијском студију са редитељем и човеком из дискографске куће, они се знају одраније и само се договарају преко мене.

Риа би, заправо највише волео да буде редитељ а не звезда тих спотова.

Скоро годину дана после албума „Road To Hell" објавио је нови „Auberge". Снимио га је са истим продуцентом Џоном Келијем и у истом студију на југу Француске.

– На идеју да снимим ову плочу, дошао сам кад сам давао интервју једном младом новинару који ме је запиткивао: Покушавате ли да промените начин мишљења својих слушалаца овом плочом? Да ли је она еколошка?... Сада на светске проблеме гледам другачије, једноставније, и зато у једној песми кажем: када бисмо сви отишли на пецање, највећи број социјалних и еколошких невоља решио би се сам од себе. Када је турнеја завршена, нашао сам се опет код куће за својим клавиром покушавајући да дочарам атмосферу сеоског хотела у Француској у коме је владао прави мир. Већина људи који воле мој блуз стил рекла ми је да оставим песме огољене, али ја волим оркестрације какве су рађене шездесетих година, еру Нет Кинг Кола. У сваком случају, иза себе имам осам година пристојног успеха и не видим разлога да и следећих осам не буде тако.

П. Ј.

ТРАЖИЛИ СТЕ ПЕСМУ:

ЗОВЕМ ЕЛВИСА

Зовем Елвиса – има ли
неког код куће
зовем Елвиса – овде сам,
потпуно сам
да ли је напустио зграду
или може да дође до
телефона
зовем Елвиса – овде сам,
потпуно сам

Па реците му, само сам
звао да га поздравим
оставићу вам свој број –
хотел „Сломљеног срца"
о, воли ме нежно – мала, не
буди груба
врати пошиљаоцу –
понашај се као да сам луда

Зашто не одете по њега – ја
сам његов највећи
обожавалац
морате му рећи – он је још
увек човек
међуградска душо – тако
далеко од куће
можете ли да преспојите
везу

CALLING ELVIS

Calling Elvis. Is anybody
home
calling Elvis – I'm here all
alone
did he leave the building
or can he come to the phone
calling Elvis – I'm here all
alone

Well tell him I was calling
just to wish him well
let me leave my number –
heartbreak hotel
oh love me tender – baby
don't be cruel
return to sender – treat me
like a fool

Why don't you go get him –
I'm his biggest fan
you gotta tell him – he's still
the man
long distance baby – so far
from home
don't you think maybe you
could put him on

Текст и музика: Марк Нофлер Изводе: „Dire Straits"

● Састав „Generation X" враћа се на сцену и то са својим оригиналним певачем Билијем Ајдолом. У исто време у продавнице стиже и њихов дупли албум са избором највећих хитова.

ОРИГИНАЛ ПРОТИВ ФАЛСИФИКАТА

Састав „U2" најзад је завршио свој дуго ишчекивани албум под радним насловом „Achtung Baby". На тој плочи наћи ће се и песма „Until the End Of The World" која је уједно и насловна тема у новом филму немачког редитеља Вима Вендерса. Филм премијерно треба да се прикаже у новембру а „U2" су одложили објављивање плоче са музиком из тог филма све док не прође месец дана од појаве њиховог албума. Њихова дискографска кућа и даље води рат са крадљивцима демо материјала групе који је изашао под називом „The New U2"и не представља их у врхунском светлу.

ИЗЈАВА НЕДЕЉЕ:

„Имам своје хероје, али не и идоле. И не бих желела да их гледам како перу зубе."

Тања Донели („Throwing Muses")

ОВО НИСТЕ ЗНАЛИ

Драги Забавниче,
Допада ми се како пева Мараја Кери, па ме занима да ли код нас могу да набавим њену плочу или касету?

Маја из Земуна

Њен албум „Mariah Carey" објавила је ЗКП РТВ Словенија.

●●●

Ћао Забавниче,
Занима ме ко су чланови „Азре", као и дискографија ове групе.

(без потписа)

На самом почетку, негде крајем седамдесетих година, кроз „Азру" је прошло пуно загребачких музичара. Постава која је снимила први албум окупила се када су се тадашњи чланови групе одвојили од Бранимира Штулића и основали састав „Филм", а он је уз бубњара Бориса Лајнера и басисту Мишу Хрњана наставио даље. Од 1989. године Штулић не наступа под именом „Азра", већ под сопственим, а пратећа група у којој су Јура Пађен, Томислв Шојат и Бранко Кнежевић, добила је име „Sevdah Shuttle Band".

Дискографија групе: „Азра" (1980), „Сунчана страна улице" (дупли 1981), „Равно до дна" (троструки живи 1982), „Филигрански плочници" (дупли 1982), „Сингл плоче 1979-1982" „Кад фазани лете" (1983), „Криво срастање" (1984), „It Ain't Like In The Movies At All" (троструки 1986), „Као и јучер" (сингл плоче 1983-1986)" „Између крајности" (1986), „Задовољштина" (четвороструки живи 1988), „Балканска распродаја" (двострукн 1989) и „Балегари не вјерују срећи" (1990).

Драги мој Забавниче,
Једино теби верујем па те зато питам да ли ће група „New Kids On The Block" доћи у Југославију?

Ивана

На велику жалост бројних читалаца (посебно читатељки) који су поставили исто питање морамо да кажемо: за сада неће доћи у Југославију. Наиме, нико од домаћих менаџера није у преговорима са њиховим организаторима, али зато је Забавник почео да ради на томе.

МУЗИЧКА ПОШТА

Здраво Забавниче,
Где да купим касету „Pump Up The Jam" групе „Tehnotronic"?

Сандра из Београда

Ову плочу је лиценцно објавио „Југотон".

Џон Д. Мекдоналд

СПОРТ ПОСМАТ

Доктора Руфоса Медона нису, углавном, сматрали нестрпљивим човеком или неким ко је склон физичком насиљу.

Али, када га се десети човек кога је на улици покушао да заустави отарасио, Руфус је зграбио једанаестог, завртео га око себе и, држећи га за рамена, притиснуо о трошни зид.

Рекао је: – Слушаћете ме, господине. Ја сам први човек који је допутовао кроз време и ја нећу да стојим...

Човек га је одгурнуо, окренуо се и рекао: – Испрљао си ми одело. Сада га очисти!

Извршавајући наређење рекао је, са једва приметним неконтролисаним дрхтајем у гласу: – Изгледа никога за то није брига.

Човек се загледа у њега преко рамена. – Добро је, друшкане. Боље уради лобо... Када сам први пут видео некога на путу кроз време то уопште није оставило утисак на мене. Било ми је некако наметљиво. Мени одговарају послови око убијања.

Руфус је покушао још једном: – Господине, ја сам живи доказ да је будућност предодређена. Могу да објасним енергетске једначине, да поново пројектујем временски пројектор, па пошаљем себе даље у будућност.

Незнанац је одлазио. – Иди, уради лобо.

– Али, зар вам не изгледам другачије? – викао је Руфус за њим с тужним призвуком у гласу.

Човек му се, удаљен већ десетак метара, окрену и нацери. – Како?

Када је човек отишао, Руфус Медон погледа низ своје уредно сиво одело, у људе и жене на улици. Није било фер од будућности да буде тако жалосно нормална.

Четири стотине година прогреса? Остали су му замерали искуство које је требало да буде његово. Последњих неколико недеља много се расправљало како ће људи четири стотине година у будућности гледати Руфуса Медона као варварина.

Још једном је наставио своју бесциљну шетњу улицама познатог града који је остављао утисак запуштености. Радње су биле заковане даскама. Тротоари поломљени и испуцали. Неколико аутомобила кретало се изломљеним улицама. У њиховом изгледу могло је коначно да се види мало напретка, али су били излупани, прљави и бучни.

Човек који је разговарао са њим говорио је бесмислице. И шта је значило оно „некога на путу кроз време?"

Када је стигао до познатог парка, застао је запрепашћен.

Пробио се кроз високу траву израслу до клупе од кованог гвожђа и поново сео. Метал се смрви и сруши под његовом тежином. Један део клупе болно га удари.

Отхрама из парка гунђајући и питајући се зашто је тако запуштен и празан, зашто је изгледало да су сви у журби.

Чинило му се да за четири стотине година ништа није било завршено. Срушило се много породичних зграда, неке су још стајале. Узалуд је тражио новине.

Један нови елемент овог света будућности непрекидно га је бринуо – број камиончића за испоруку офарбаних у бело. Изгледало је да су у бољем стању од осталих возила. На сваком од њих је лепим великим словима писало: СВЕТСКИ ПУТЕВИ ЧУЛА. Приметио је да ситније штампана слова, испод великих, немају исто значење. Нека је прочитао као „Одсек хранитеља", нека као „Одсек за прикључак".

Онај који је стао поред њега носио је натпис „Одсек за лоботомију (промене функција мозга)". Двојица крупних људи изађоше смејући му се: – Изгледа да сте нешто превише потегли, докторе – рече један.

– Откуд знате моју титулу? – запита Руфус потпуно збуњен.

Други се дивље насмеја тапкајући по камиону.

– Леп камион, диван. Пењи се, другар. Одвешћемо те доле и учинити да се осећаш

РАНА

Илустровао: Добросав БОБ Живковић

сјајно, а?

Доктора Медона одједном обузе сумња шта би могао да буде лоб посао. Устукнуо је, али га зграбише брзо и стручно и убацише у камион.

На згради је писало: СВЕТСКИ ПУТЕВИ ЧУЛА а на најлуксузнијој канцеларији: Регионални директор – Роџер К. Хендрис.

Роџер К. Хендрис, румен, седокос човек продорних сивих очију, седео је за својим прекрасним столом. Гледао је своју штедну књижицу мислећи како ће идуће године имати довољно новца да оде у пензију и купи стални прикључак.

Девојка је ушла и ставила неколико предмета на сто. Рекла је: – Господине Хендрис, ово је управо стигло из Одсека за лоботомију. Нашли су их у џеповима човека који је пријављен да лута улицама и коме треба да се изврши лоботомија.

Врата канцеларије оставила је отворена и унутра уђе Крамер, помоћник шефа Одсека за лоботомију. – Момак је стварно био откачио. Мрмљао је о томе како је из прошлости и како неће да уништи сопствени мозак – рекао је шефу.

Роџер Хендрис је гуркао предмете маникираним ноктом. – Мало ситног новца из 20. века, Крамеру. Чланска карта професионалних организација тога доба. Ах, ево и писма...

Како су Крамер и девојка чекали, прочита га два пута.

– Изгледа да је ово писмо издавача техничке литературе у ком саопштавају господину... ах, Медону, како намеравају да поново издају његову књигу СУГЕСТИЈЕ У ВЕЗИ СА ВРЕМЕНСКИМ ОДРЕЂЕЊЕМ у фебруару 1950. Госпођице Харт, узмите телефон и видите можете ли да нађете некога у библиотеци да ово погледа. Хоћу да знам да ли је таква књига објављена.

Госпођица Харт изјури из канцеларије.

Хендрис понуди Крамеру да седне. – Замисли како је било тада, Ал – рече му.

– Сва њихова енергија одлазила је на ратове и бесциљна научна открића. Наравно, са видеом који је био у моди постали су сувише везани. Милиони људи седели су испред видео-екрана.

– Сада, међутим – наставио је Хендрис – сви напори човечанства усмерени су у СВЕТСКЕ ПУТЕВЕ ЧУЛА. Нема узалудног напора да се промени постојеће стање. Сваки човек може да има повремени, а ако штеди и стални прикључак који је, кажу, онолико близу небесима колико је уопште човек у стању да им приђе... Шта је било, госпођице Харт?

– Постоји таква књига, господине Хендрис, и она је објављена у то време. Написао је др Руфус Медон.

Хендрис уздахну. – Добро – рече. – Доведите Медона.

Медона је у канцеларију увео пратилац. Сулудо се смешећи, ушао је трапаво као претерано израсло дете. На слепоочницама је имао завој.

– Све си упропастио, Ал – рече Хендрис. – Зашто твоји људи нису били мало пажљивији? Он је, изгледа, могао да буде интелигентан.

Ал слеже раменима. – Зар они не долазе из прошлости сваких неколико минута? Овај није изгледао нимало другачији од осталих кандидата за лоботомију.

– Претпостављам да ту није могло ништа да се учини – рече Хендрис. – Овоме човеку нанели смо велику неправду. Можемо да сачекамо и све поново урадимо, претпостављам. Али, чини ми се да је његов третман био прилично рђав.

– Не можемо га послати назад – рече Ал Крамер.

Хендрис устаде. Очи су му сијале. – Али, то је моје право да му дам један од сталних поступака. СВЕТСКИ ПУТЕВИ ЧУЛА знају да регионални директори чине грешке. Ово ће исправити сваку грешку према појединцима.

– Је ли поштено да он то добије бесплатно? – упита Крамер. – А осим тога, можда би људи који су га послали у будућност желели да знају о чему се ради.

Хендрис се лукаво насмешио. – Када би и знали шта би их спречило да нас поплаве. Уградите му одмах везу.

Подземни ходник некада је коришћен за подземну железницу. Али, како је опадао број становника, није више био исплатив и преузели су га СВЕТСКИ ПУТЕВИ ЧУЛА да би сместили шездесет и пет хиљада сталних прикључака.

Руфуса Медона одвели су у сјајни одељак. Његово име и датум инсталације написани су на картици и убачени кроз прорез на вратима. Хендрис је стајао са стране и посматрао поступак.

Техничари су радили брзо. Скинули су Руфуса Медона који се није опирао, увукли га у његову одају и притисли га на пенасти кауч. Обрнули су га на страну, направили уобичајен рез на потиљку, пажљиво расекли главни моторни нерв, остављајући чула, срце и плућа нетакнуте. Проверили су расхладне уређаје и прикључили га на линију снабдевања банке сталних прикључака.

Онда су подесили ручице и ножне команде у потребан положај, дали му инјекције локалног анестетика, вешто оголили дланове и табане, премазали их живим нервним ткивом. Држали су му руке чврсто уз шипке, а стопала уз педале док нису прионуле у одговарајући положај.

Хендрис погледа на сат.

– Рекао бих да је то све што можемо да видимо, Ал. Хајдемо.

Два човека одшеташе низ дугачки коридор. Хендрис рече: – Срећник. Ми морамо за ово да зарадимо. Ја ћу до бити свој стални прикључак идуће године – управо овде поред њега. У међувремену, мораћемо да се задовољимо ручним комплетима држећи се за те разарујуће ручице које не пружају баш много.

Ал завидљиво уздахну. – Док он живи, нема шта да се ради, осим двадесет и четири сата дневно бити јунак авантуристичких, најблиставијих и најузбудљивијих прича које наша раса може да замисли. Нема сећања. Рекао сам им да га програмирају на каубојске серије. То ће му бити блиско. Ја бирам злочин и истраге.

Техничари су завршавали последње припреме. Поставили су звучну дугмад у уши Руфуса Медона, спретно му уклонили трепавице, померили му главу у посебан положај, а онда повукли удубљено сјајно платно тако да очи Руфуса Медона буље право у њега.

Старији техничар повуче зидни прекидач нетремице гледајући у платно. – Колор у реду, трећа димензија у реду. Хајдемо, Цо, имамо још један случај до краја смене.

Изашли су, затворили метална врата и закључали их.

Доктор Руфус Медон лагано је јахао низ зараван према сточарском граду у равници. Био је уморан и преплануо од сунца. Требало је да се намири један стари дуг. Руфус Медон обриса зној са чела надланицом преплануле снажне руке.

P. J.

ЗАБАВНИКОВА SF МОЗГАЛИЦА

Мартин Гарднер

НЕИСПРАВНИ ДОЈЛОВИ

Шарл и Вотс, житељи базе на Плутону, задужени су да шаљу дојлове на још удаљенија одредишта. Дојлови су величине зрна грашка, сви су истоветни и сваки тежи тачно по 1 грам. Они су незамењиви састојци погонских система који се користе за кретање кроз хиперсвемир.

Дојлови се шаљу у паковањима од по 100, а свака пошиљка садржи по шест оваквих паковања. База са Плутона има осетљиву вагу која бележи и делиће милиграма.

Тачно недељу дана пошто је приспела нова пошиљка дојлова, из хонгконшке компаније која је производила ове драгоцене делове стигла је радио-порука. „Хитно! У једном паковању налазе се неисправни дојлови од којих је сваки тежи за по један милиграм него што је то прописано. Установите које је то паковање и одмах уништите неисправне дојлове!"

– Претпостављам – рече Вотс – да ћемо морати да извршимо шест мерења тако што ћемо узети по један дојл из сваког паковања.

– Није баш тако, драги мој Вотсе – одврати Шарл. – Можемо да откријемо паковање са неисправним дојловима само **једним** мерењем. Најпре ћемо означити паковања бројевима од 1 до 6. Затим ћемо из првог паковања узети 1 дојл, из другог 2, из трећег 3 и тако даље до шестог, из кога ћемо узети 6. На ваги ће се тако наћи укупно 21 дојл. Они ће тежити **н** милиграма преко 21 грам, а то **н** ће, наравно, бити број паковања са неисправним дојловима.

– Савршено једноставно! – узвикну Вотс, на шта је Шарл само слегнуо раменима.

Најстарија домаћа приватна издавачка кућа

ПОЛАРИС

позива вас да под најповољнијим условима набавите неки од великих жанровских хитова из наше три атрактивне едиције

Едиција научне фантастике ПОЛАРИС

1. Исак Асимов, САБРАНИ РОБОТИ, 800 дин.
2. Исак Асимов, ЧЕЛИЧНЕ ПЕЋИНЕ, 300 дин.
3. Исак Асимов, ГОЛО СУНЦЕ. 300 дин.
4. Исак Асимов, КРАЈ ВЕЧНОСТИ 300 дин.
5. Исак Асимов / Роберт Силверберг, СПУШТАЊЕ НОЋИ, 400 дин.
6. Артур Кларк, ПАД МЕСЕЧЕВЕ ПРАШИНЕ, 350 дин.
7. Артур Кларк, 2001: ОДИСЕЈА У СВЕМИРУ, 300 дин.
8. Артур Кларк, 2010: ДРУГА ОДИСЕЈА, 400 дин.
9. Артур Кларк, 2061: ТРЕЋА ОДИСЕЈА, 350 дин.
10. Артур Кларк, СУСРЕТ СА РАМОМ, 300 дин.
11. Артур Кларк / Џентри Ли, РАМА II, 450 дин.
12. Артур Кларк / Џентри Ли, ВРТ РАМЕ, 500 дин.
13. Артур Кларк, ГРАД И ЗВЕЗДЕ, 400 дин.
14. Артур Кларк, / Грегори Бенфорд, С ОНЕ СТРАНЕ СПУШТАЊА НОЋИ, 500 дин.
15. Френк Херберт, БОЖАНСКИ ЦАР ДИНЕ (I–II), 500 дин.
16. Френк Херберт, ЈЕРЕТИЦИ ДИНЕ (I–II), 500 дин.
17. Френк Херберт, КАПИТОЛ ДИНА (I–II), 500 дин.
18. Фредерик Пол, КАПИЈА. 450 дин.
19. Фредерик Пол, С ОНЕ СТРАНЕ ПЛАВОГ ОБЗОРЈА ДОГАЂАЊА, 550 дин.
20. Фредерик Пол, СУСРЕТ СА ХИЧИЈИМА, 600 дин.
21. Фредерик Пол, АНАЛИ ХИЧИЈА, 500 дин.
22. Фредерик Пол, КАПИЈСКО ПУТОВАЊЕ, 450 дин.
23. Џин Волф, СЕНКА МУЧИТЕЉА, 400 дин.
24. Џин Волф, КАНЦА ПОМИРИТЕЉА, 400 дин.
25. Џин Волф, МАЧ ЛИКТОРА, 400 дин.
26. Џин Волф, ЦИТАДЕЛА АУТАРХА. 400 дин.
27. Џин Волф, УРТ НОВОГ СУНЦА, 500 дин.

Едиција епске фантастике РУНЕ

28. Клајв Баркер, УТКАНИ СВЕТ, 500 дин.
29. Кетрин Невил, ОСМИЦА, 500 дин.
30. Стивен Доналдсон, КОБ ПОГЛАВАРА КЛЕТНИКА, 500 дин.
31. Стивен Доналдсон, РАТ ЗЛОЗЕМЉА, 500 дин.
32. Стивен Доналдсон, МОЋ ОЧУВАЊА. 500 дин.
33. Стивен Доналдсон, РАЊЕНА ДОМАЈА, 500 дин.
34. Урсула Легвин, ЗЕМЉОМОРЈЕ, 600 дин.
35. Урсула Легвин, ТЕХАНУ, 300 дин.

Едиција популарне науке СФИНГА

36. Алберт Ајнштајн, МОЈА ТЕОРИЈА, 300 дин.
37. Алберт Ајнштајн, МОЈ ПОГЛЕД НА СВЕТ, 300 дин.
38. Исак Асимов, ЖИВОТ У СВЕМИРУ, 350 дин.

ВАНРЕДНА ИЗДАЊА

39. Зоран Живковић, ЕНЦИКЛОПЕДИЈА НАУЧНЕ ФАНТАСТИКЕ (I–II), 1200 дин.

Месец дана касније, пошто је приспела нова пошиљка, уследила је нова хитна порука: „Постоји могућност да је било које од 6 паковања а можда и сва, пуно неисправних дојлова, од којих сваки тежи 1 милиграм преко прописане норме. Нађите и уништите све неисправне дојлове!"

– Овога пута – рече самоуверено Вотс – нема нам друге: морамо засебно да меримо по један дојл из сваког паковања.

Шарл се замишљено упиљио у слику Исака Асимова на зиду.

– Капиталан проблем, Вотсе. Па ипак, ниси у праву. Ствар поново можемо да обавимо само **једним** мерењем.

Који је алгоритам Шарл имао на уму?

Мислите да ћете лако доћи до решења? Покушајте!

У сваком случају, плодови ваше SF оштроумности и домишљатости треба да стигну у редакцију „Политикиног Забавника" (11000 Београд, Македонска 29), са назнаком „За ЗАБАВНИКОВУ SF мозгалицу", најкасније до четвртка 21. 11. 1991, у писму или на дописници.

Десет читалаца који поред тачног одговора буду имали и среће приликом извлачења чека специјална награда коју додељује водећа домаћа библиотека научне фантастике ПОЛАРИС: једно од дела, по властитом избору добитника, из огласа библиотеке ПОЛАРИС. Зато је, поред решења, потребно да наведете и које бисте дело желели да вам ПОЛАРИС пошаље уколико вам срећа буде наклоњена па баш ви будете извучени као добитник. Имена награђених објавићемо у „Забавнику" број 2087. који излази 27. 12. 1991.

Разуме се, не морате да чекате толико дуго, нити да се ослањате само на своју срећну звезду да бисте уживали у сјајним делима научне и епске фантастике, као и популарне науке, које вам нуди библиотека ПОЛАРИС. Већ данас можете попунити наруџбеницу и послати је на адресу ПОЛАРИСА и само неколико дана касније одважно ћете се отиснути на чудесна путовања у светове маште и будућности које вам отвара ова едиција...

Илустровао: Добросав Боб Живковић

НАРУЏБЕНИЦА

Овим се неопозиво претплаћујем на следеће књиге (навести редне бројеве одабраних наслова): _____

_____

Обавезујем се да ћу уплату извршити у року од три дана пошто од издавача добијем поштанску упутницу попуњену на збирни износ наруџбенице.

ИМЕ И ПРЕЗИМЕ _____

ПОШТАНСКИ БРОЈ И МЕСТО _____

УЛИЦА И БРОЈ _____

ТЕЛЕФОН _____

Молимо да наруџбеницу попуните читко штампаним словима и да је пошаљете на адресу:
Библиотека ПОЛАРИС
др Зоран Живковић
Сењачка 32
11000 Београд
Сва остала обавештења можете, преко целог дана, добити на телефон: 011/652-304.

ЕНИГМАТИКА

МОЗАИЧКА УКРШТЕНИЦА

Уместо уобичајених описа дајемо вам већ готова решења сврстана водоравно и усправно по азбучном реду. Ваш задатак је да их сместите на одговарајућа места у лик. Уколико сте све добро урадили, у првом водоравном реду добићете име и презиме нашег књижевника и ликовног уметника са слике.

ВОДОРАВНО: АТАКЕР, БИВОЛИ, ВАДИМ, ВИТИТИ, ЗЕБРА, ИНИЦИЈАТОР, ИРЛ, ИТД, КОНОБАР, КРИВА ЛИНИЈА, КРК, МИКОЈАН, ОУР, ОЦРТАВАТИ, ПРЕПОНА, ПРСА, САВАМАЛА, УРА, УТ, ФА, ЧИ.
УСПРАВНО: АВАЛИЈА, АКВАМАРИН, ДОБОЈ, ДРВЕНИК, ИЗОР, КАМАТИТИ, КОРАБ, КПК, КРАВАТА, ЛАПОВО, МОСКВИЧИ, МРВИТИ, ОТАВИЦА, ОТАН, ОЦАРИНИТИ, ПАЛИ, ПЈЕР, РИ, РОБИ, РУР, РУС, ТЕ, ФИНАЛА.

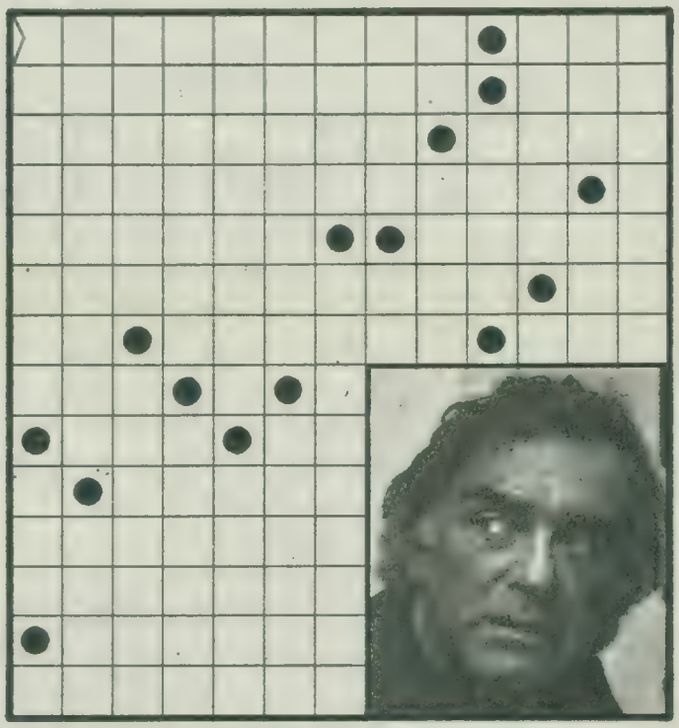

ОД ТАЧКЕ ДО ТАЧКЕ

Спојите тачке од 1 до 50 и добићете занимљив цртеж.

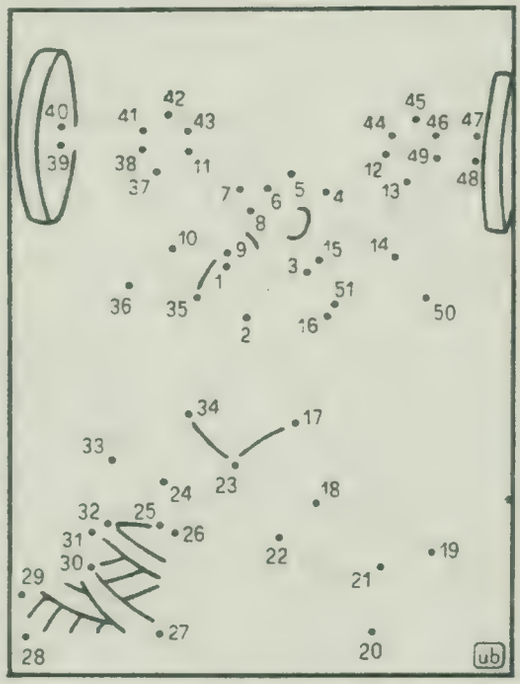

РЕШЕЊА ЕНИГМАТИКЕ НА СТРАНАМА МАЛЕ ПОШТЕ

ПАС ЗВАНИ ПАМУК

Право лице тулеарског пса: лукав, обешењак, али кад затреба чврсте воље и карактера. Обожава да га мазе, али се не боји господара. Рођени спортиста

ИЗГЛЕДА КАО АНЂЕЛАК, А У СТВАРИ ПРАВИ ЈЕ ЂАВО

На први поглед јако личи на бишона, снежнобелог малтешког пса са дугом свиленом длаком до земље. Али, ово што видите на страницама „Забавника" ипак није то већ тулеарски пас, званично име му је Coton de Tuléar (Памук из Тулеара). Јесте као и бишон љубак, умиљат, мали, али и много шта друго.

На причу о његовом пореклу, које се крије негде између смишљене селекције, случаја и егзотичности, утрошене су многе литре мастила, али све те верзије, од најскромније до најфантастичније, везане су за море и Мадагаскар.

То је амбоа-ламбо

Многи једрењаци неустрашивих морепловаца 16. века, гласи прва варијанта, насукали су се крај „великог острва" и посада се тада спасавала пливајући до обале. Судбину морнара често су делили и пси укрцани да лове пацове на броду. Они који би преживели остајали би у дивљини мешајући се са домаћим псима.

По другој, Европљани из првих трговачких постаја у овој колонији једноставно су на Мадагаскар довели са собом разне мале украсне псе, између осталог бишона, бедлингтона (познатог и као „лавље срце са изгледом овчице"), патуљастог континенталног епањела који су се, хтели не хтели, на ограниченом простору острва, укрштали са четвороношцима који су на острво стизали од 17. века, а које је 1653. године доста детаљно описао Етјен Фланкур, гувернер тврђаве Дофен, географ по занимању: „Има много малих паса са дугачком њушком и ногама кратким као у лисице. Неки од њих су потпуно бели и имају кратке уши".

Сва та укрштања, намерна и случајна, дала су нову „расу" која се од свих учесника у коктелу разликовала по предивном крзну, меканом као памук, па је отуд и добила име „памук из Тулеара", по луци где је ових малих белих паса било највише.

Наравно, мали котон је током векова много еволуирао од сорте за коју Мадагаскарци тврде да је била главна у стварању „памучног" пса, тако да је данас тешко и замислити да је то некада био успешан ловац на афричку шумску свињу – потамошерус. Гувернер Флакур, међутим, спомиње ово његово занимање као и то да су га домороци користили као ловачког пса, а каже да је служио и као чувар стада!

Флит за крокодиле

Све су ове приче по мишљењу неких кинолога само плод бујне маште. Они реалнији допуштају могућност да су преци тулеарског пса били већи, те према томе и способни да лове да би преживели. Пустимо, нека свако верује у оно што му одговара, али има нешто занимљиво што се тиче котона а што су сви прихватили. Наиме, на родном острву котон је током векова научио како да надмудри свог заклетог непријатеља – крокодила и при том разрадио невиђену технику како да пређе преко реке а не заврши у чељустима опасног гмизавца.

Чопор паса прво изабере место где ће форсирати реку. Воћа затим одлази до места где је река најшира и ту почиње своју представу трудећи се да привуче крокодиле који се досађују у плићаку: лаје из све снаге, скаче увис, кевће. Кад му то успе, трком се враћа до своје сабраће и сви заједно ладно препливају реку остављајући џиновске гуштере да бесно шкљоцају зубима за њима.

Познаваоци тулеарског пса, који и данас полудивљи настањују Мадагаскар, тврде да котони прибегавају истом трику и кад треба да надмудре своје компањоне. Један отрчи до врата лајући као да је на њима уљез, а кад остали крену за њим, хитро се враћа да зграби најукуснији залогај.

Центар васионе

Не треба посебно ни истицати да овако препређеног пса није увек лако дресирати. Боље је упознати га. У интересу добре обуке, а и саме животиње, треба знати да ово мало куче у себи крије чврсту вољу и карактер, а уз то увек држи у резерви хиљаду и један начин како да постигне свој циљ, било лукавством било умиљавањем.

Свог господара лудо воли, али од њега очекује то исто: никад му није доста нежности и љубави, воли да га мазе и пазе, тражи то и захтева јер му је то потребно колико и храна. Обожава кад се неко њиме бави, кад га држи у рукама, а кад види да не обраћа пажњу на њега срдито одлази у своју корпу. Незадовољство изражава на свој начин: не престаје да лаје ако се осећа напуштен или се попишки насред тепиха.

Врло тешко подноси самоћу, али власник може да га научи да неко време остане сам у стану, међутим, мора да зна да овај мали пас трпи најгоре муке ако треба да остане без људи десетак сати дневно. Тулеарски пас који је веома привржен својим господарима, али такође и велики глумац, труди се на све начине да о њему брину. На пример: Анита је сломила шапу и морала је да носи гипс пуна четири месеца. Њена власница посвећивала јој је за то време више пажње него обично и тако рећи није излазила из куће. Кад је котон оздравио, власница се вратила својим навикама, али не и пас. Сваки пут кад би газдарица кренула према вратима да изађе без њега, он би почео да шепа скакућући на три шапе не би ли је задржао код куће као у добра стара времена.

Треба ли му попуштати? Никако, кажу стручњаци. Јер

Вечни осмех на уснама и очи као жеравице са тамним обрубом – мала чупава лоптица личи на праву играчку. Али, иза овог изгледа невинашцета крије се прави правцати мангуп, препреден и радознао

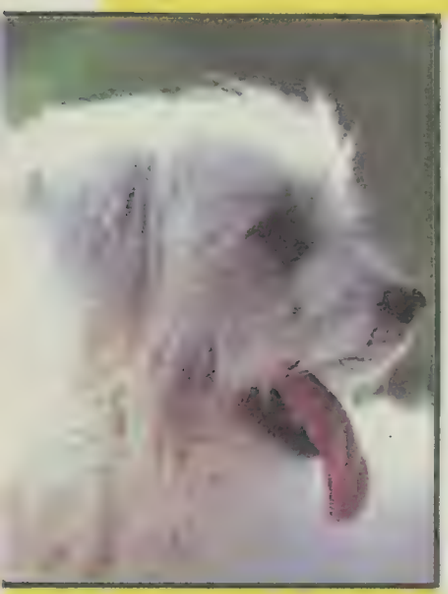

Тамније мрље на сасвим белом крзну – ништа не мари, стандарди их признају. Снег, киша, ветар... блато – ништа га не може зауставити. Жива је штета држати га у кући.

и поред снежнобелог крзна и малог раста, у котону чучи прави спортиста, способан да у стопу прати и најупорнијег џогера. Једна таква лоптица памука прати сваког јутра свог господара који тренира за маратон. Други више воле кратке спринтерске стазе, а није реткост видети их како прате своје господаре док се ови скијају. Иако је пореклом из тропских крајева, котон одлично подноси велике хладноће! Уопште, снег, киша, ветар – ништа му не може наудити. То није све: он просто обожава да гаца по барама и њуши крtичњаке.

Лудује за мачкама

Бучан, неуморан (ма неуништив!) тулеарски пас је као рођен за дружење са децом, али наравно, смо са оном која га не сматрају играчком. Са оном која су груба или сувише мала обазрив је, а ако га једном ударе, заобилазиће их у великом луку. Не треба зато дозволити клинцима да га муче, поготову што ће за коју годину кад мало порасте постати изванредан тандем. На Мадагаскару, кажу, и данас свако школско двориште има бар неколико котона који се нарочито радују часовима фискултуре на којима и сами активно учествују.

Још једна позитивна особина овог сјајног пса. Одлично се слаже са другим животињама. Не трпи једино кокошке, патке, и птице којима не пропушта да да до знања ко је ту господар. Али, зато се изванредно слаже са децом, а и са мачкама које једноставно обожава. Тако котон по имену Топик одбија да једе ако „његова" мачка није ту. Кад дође време за ручак, он је тражи по целом дворишту и кад је нађе, доведе је кући гурајући је отпозади врхом њушке.

У ствари, мачка и котон имају доста заједничког. Воле да се играју, покретни су и еластични, спремни на „споразум", а мали тулеарац, мада није окорели лопов, уме као права мачка да украде пилећи батак из судопере док се домаћица само окренула и, премда је около све закрчено од судова, уме да се извуче а да ништа не разбије. Радознао је као и мачка и док лежи крај ногу свог газде, ништа не може да му промакне, баш као што и најмању његову слабост уме истог часа да искористи, наравно на његову штету.

Малом ћаволку зато не треба попуштати и све му дозвољавати. Да би био истински срећан, треба му прави господар, а највећу услугу ћете му учинити ако се не смејете на сваку његову глупост којом жели да вас „заведе".

Неустрашиви борац

А какав је са псима других раса?

На неутралној територији врло је „хладан", али у сваком тренутку спреман да се потуче са већим и јачим од себе. У извесним ситуацијама толико се изгуби да просто заборави да је перолака категорија и полети да се обрачуна са вучјаком или догом. Власници зато избегавају да га шетају прометним местима, осим кад га строго држе на каишу.

Иначе, мали са Мадагаскара је врло друштвен, чак и претерано, понекад и наметљив. Кад има ту срећу да живи у заједници са пријатељем било које расе, ту цвета права љубав. Док си рекао „кекс", он је већ освојио мопса, кокера или њуфаундлендера. А како и не би, само га погледајте и биће вам све јасно.

Котон је стигао у Европу не тако давно и на врло једноставан начин: 60-их година потомци котона са Мадагаскара и туристи којима се свидео, донели су га собом најпре у Француску а затим се трудили на сваки начин да мали пас и званично буде признат, што се и догодило десетак година касније. У сваком случају нико није ни слутио да ће двадесет година касније мали из Тулеара постати једна од 30 најтраженијих раса у Европи, истој оној која га је тако равнодушно дочекала и једва признала 1971. године.

Припремила ***В. Милићевић***

Обожава да трчи јер није, како многи мисле, салонско куче. Не треба заборавити да је некада ловио дивље свиње.

Тешко је наћи слађу њушкицу од ове штенета котона. Али, опрез! Да вам се једног дана не би попео на главу, морате га одмалена узети чврсто у руке. Кад порасте, биће висок 20–25 центиметара, а тежак једва 3–4 килограма. Цена штенета: од 16.000 до 26.000 динара

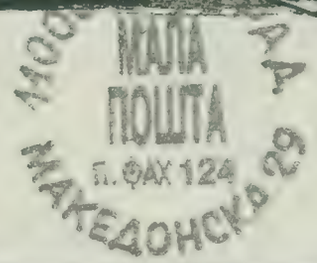

Уређује: Вито Недељковић

Драги Забавниковци!
Пошаљите ми разгледницу из свог краја и напишите своју адресу, а ја ћу вам заузврат послати литије из „Цицином кућка".
Пуно пуних поздрава
Ивановска Верица
Ул. Димитрија Чуповски
бр. 74/I/7
91.000 Скопје
P.S.
Забавниче, пошаљи и мени и девојчицама пуне што пеш објавити мој текст. Хвала!

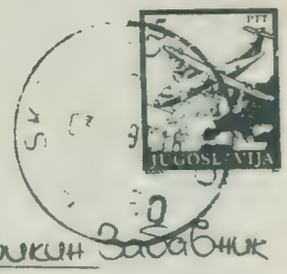

Политикин Забавник
Мала пошта П. фах 124
Македонска 29
11001 Београд

Нон-стоп апотека

Колико је тачна тврдња моје другарице да су на Западу драгстори, у ствари, апотеке.

МИЧЕЛА
Бечеј

Твоја другарица је у праву само када је у питању порекло речи драгстор. Наиме, старе америчке апотеке које су радиле нон-стоп добиле су назив од кованице енглеских речи: drug-лек, store-радња (drugstore). Временом је у њима почела да се продаје и друга роба, она која је могла хитно да затреба током ноћи, а касније и друга – пиће, храна, галантерија...

Како се игра безбол

Много ми се допада игра безбол, али гледајући га на телевизији или у филмовима не могу да схватим смисао односно правила. Надам се да ћеш ми их објаснити.

НИКОЛА ДУДУКОВИЋ
Београд

За дечаке широм Сједињених Америчких Држава безбол је најпопуларнији спорт, а имена као што су Џое ди Маџо, Мики Кокрејн, Хенк Гредберг, Морт Купер, Џое Морган, Мајк Шмит за њих су прави идоли чијим су постерима облепљене њихове собе. За ову игру изграђени су нарочити стадиони, а опрема играча лепо изгледа и о томе се и те како води рачуна.

Игра је веома динамична и тражи савршену физичку припремљеност: снагу, брзину, окретност, издржљивост, усклађене покрете јер сваки мора бити добро истрениран. Није довољно само завитлати лопту и бацити у одређени међупростор где ће је противник ударити палицом. Бачена лопта мора да има своју брзину и прецизност. Ако се баци лоше, или се удари погрешно, може доћи до повреде играча.

Безбол је спортска игра за два тима са по девет играча који се измењују у ударању палицом и хватању тврде кожне лоптице. Унутрашње игралиште је квадрат величине 27.45pk2 m, а на сваком углу постављен је кожни јастук „база". Спољно игралиште је омеђено продужењем страница квадрата од главне четврти базе, па равно поље целог игралишта изгледа као лепеза отворена под углом од 90 степени.

Смисао игре је обилазак база на угловима квадрата. Ударач одбија лопту што даље и онда брзим трчањем прелази од угла до угла. Хватачи лопте из другог тима настоје да пресеку његову трку добацивањем лопте чувара базе. Једно бацање траје три аута, односно док три играча екипе која тренутно напада не буду избачена из игре.

Поени се добијају када је играч који је ударио лопту оптрчао све три базе и поново стигао до стартне базе. Сваки играч који оптрчи поље добија један поен.

Играчи могу бити избачени из игре због више разлога: ако три пута узастопно промаше лопту или је ударе тако да она оде ван терена (фаул), ако неко од одбрамбених играча противничког тима ухвати лопту пре него што је она након ударца додирнула земљу... Поен се губи и ако противнички играч ухвати лопту и врати је на базу свом саиграчу, а пре него што је ударач стигао до те базе. Када прво бацање истекне, екипе замењују места и онда се тим који је до тада нападао брани, без обзира да ли су освојени поени или не. Иза сваког ударача и хватача налази се судија који контролише да ли су бачене лоптице за ударање исправно додате или не.

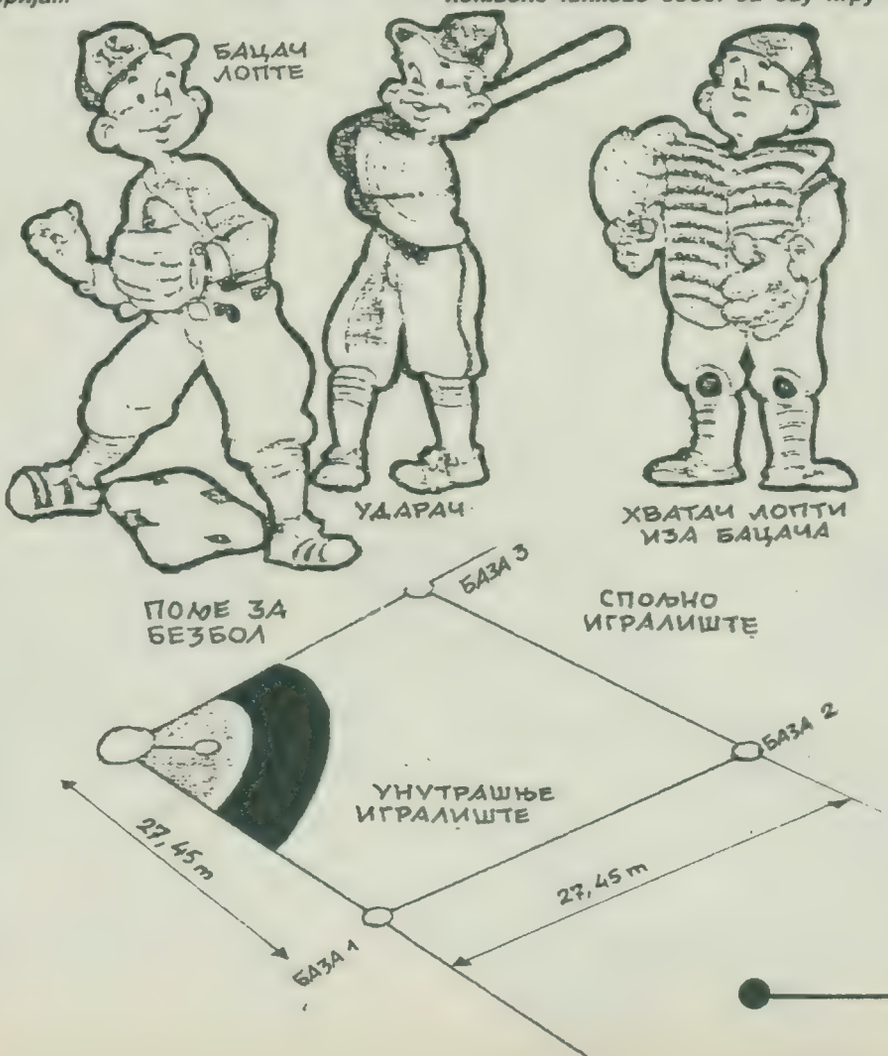

Еколошки буквар

Поодавно је најављено штампање „Еколошког буквара", али нигде нисмо прочитале да се налази у продаји. Да ли ви нешто знате о томе?

ДРАГАНА и СИЛВИЈА
Нови Сад

„Еколошки буквар" је идеја Добрице Ерића, песника и Душана Петричића, илустратора. Овај буквар намењен је, наравно, деци и у њему су основна зна-

ња о здрављу, васпитању и понашању у природи и животној средини. Већ се продаје у књижарама и сигурно је да ће бити велики допринос у развијању бриге за очување животне средине.

Греб-греб лутрија

Често купујем, а и многи моји другови, греб-греб лутрију, или како је још зову инстант. Још нисам добио ништа, па је можда тачна прича да добитни бројеви помоћу неких зрака могу да се виде.

БОРКО
Ниш

То су само приче јер су инстант срећке израђене нарочитим поступком на картону прекривеном алуминијском фолијом која је непрозирна чак и под рендгенским зрацима и разним хемијским средствима. Иначе, инстант лутрија је настала у Америци негде 1974. године.

Илустровао: Љубомир Милојевић Љубац

РЕШЕЊЕ ЕНИГМАТИКЕ

МОЗАИЧКА УКРШТЕНИЦА

– ВОДОРАВНО: Момо Капор, Крк, оцртавати, оур, савамала, прса, крива линија, в, витити, зебра, иницијатор, ут, чи, атакер, ура, итд, и, в, ирл, фа, к, Вадим, препона, конобар, биволи, Микојан.

Од тачке до тачке:

ТРАЖИМО ПРИЈАТЕЉЕ

Маријана Лаховски, ЗАВНОБИХ-а 16, 78000 Бањалука – 10 година, сакупља постере.

Александар Новаковић, Вите Пантовића 108, 31000 Ужице – 16 година, воли филм, сакупља постере, навија за Партизан.

David Larmie, c/o Dr G. V. K. Boafo, Eye Department Korlebu, Accra, Ghana – 9 година, воли фудбал, навија за Црвену звезду, језик дописивања енглески.

Ирена Антић, Јелића 2/3, 71000 Сарајево – 13 година, воли музику, спорт, дописивање и путовања.

Сањин Живковић, Коче Рацина 13/20, 34000 Крагујевац, – 14 година, воли спорт и музику, тренира стрељаштво, сакупља постере и значке.

Витомирка Требовац, Маршала Тита 15, 21209 Буковац – 11 година, воли музику, сакупља лименке, постере, налепнице, папирне луткице и украсна писма.

Ксенија Чурчић, Бориса Кидрича А₁ Л₃/5, 23000 Зрењанин – 12 година, сакупља постере и украсна писма, воли спорт и музику.

Олгица Иванић, Пионирска 7, 11450 Сопот – 14 година, воли дружење, животиње и музику, сакупља постере, навија за Партизан.

Маријана Славковска, Бојмија 8/34, 91000 Скопље – 13 година, воли музику и спорт, сакупља постере и писма.

YU ISSN 0032-339X

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

БРОЈ 2081

Први број Политикиног Забавника изашао је 28. фебруара 1939. године

Директор НИП „Политика"
др Живорад Миновић

Главни и одговорни уредник
Зефирино Граси

Помоћник главног уредника
Славољуб Кецић

Уредник стрипа
Мирјана Маринковић

Ликовно графички уредник
Соња Јашовић

РЕДАКЦИЈА:
Диего Варагић, Олга Вукадиновић, Бојана Дожић, Светлана Ивановић, Мина Илић, Мирјана Крстуловић, Иван Лончар, Петар Милатовић, Вера Милићевић, Весна Миниħ, Нада Невајдић, Вито Недељковић, Биљана Орловић, Љубомир Патрногић, Весна Софреновић, Војислав Стаменовић, Недељка Сташић, Даринка Тодоровић, Миленко Тодоровић и Бранислава Црномарковић.

ТЕХНИЧКА РЕДАКЦИЈА:
Душан Глушац, Радоје Савић, Зоран Петканић и Радана Весовић

СЕКРЕТАРИЈАТ:
Јованка Војводић, Олгица Стаменић и Зорица Филиповић

Издаје и штампа НИП „ПОЛИТИКА" – редакција „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК" Македонска 29, 11001 Београд, Поштански фах 124. Телефони: секретаријат 324-471, редакција 324-483, техничка редакција 326-620, централа 324-191 и 325-761, претплата: 328-776. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије, број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:
Месечна 184,00 динара, тромесечна 552,00 динара, полугодишња 1.104,00 динара, годишња 2.208,00 динара.

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО:
Месечна 368,00 динара, тромесечна 1.104,00 динара, полугодишња 2.208,00 динара, годишња 4.416,00 динара.
Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-603-24875, уз обавезну назнаку НИП „Политика" – ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК"

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО У СТРАНОЈ ВАЛУТИ – ГОДИШЊА:

САД	USD	200.–
СР НЕМАЧКА	DEM	339.–
ШВЕДСКА	SEK	1.234.–
ФРАНЦУСКА	FRF	1.155.–
ШВАЈЦАРСКА	CHF	296.–

Уплате из иностранства слати на девизни рачун НИП „Политика" код БЕОГРАДСКЕ БАНКЕ, Деоничарско друштво, Главна филијала, „ИНВЕСТБАНКА" – Београд, на рачун број: 60811-623-63-257310-999-00054, уз обавезну назнаку: ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК"

ИМПРЕСУМ (латински: IMPRESSUM, штампано стр. штампање, по закону обавезно означавање имена издавача и уредника, одговорних за садржину часописа)

ПОЛЕТИТЕ СВОЈИМ СОПСТВЕНИМ БРОДОМ У LEGO СВЕМИР!

НАРУЏБЕНИЦА

ИМЕ И ПРЕЗИМЕ						
АДРЕСА И ТЕЛЕФОН						
РОЂЕН–а САМ (датум)						
ОВИМ НЕОПОЗИВО НАРУЏУЈЕМ АРТИКЛЕ БРОЈ						

УКУПАН ИЗНОС И ПОШТАНСКЕ ТРОШКОВЕ ЋУ ПЛАТИТИ ПОШТАРУ ПРИЛИКОМ ПРЕУЗИМАЊА ПОШИЉКЕ

НАША АДРЕСА ЈЕ: *HIPPOPOTAMUS* 29. НОВЕМБРА 81, 11000 БЕОГРАД

КАД ДЕВОЈКЕ ПОСТАЈУ МОМЦИ!

Када се колонија афричких шеварских жаба суочи са „несташицом мушке снаге" решава је на невероватан начин – женке постају мужјаци!

Звучи невероватно, али ова сићушна створења могу да буду и мајка и отац.

– Жабе мењају пол само уколико има пуно женки, тачније када је однос 3:1 у њихову корист – каже научник др Едвард Линсенмајер, професор зоологије на Универзитету Вирбург у Немачкој.

Промена пола почиње тако што женке добијају дубљи и јачи глас, а затим почињу да се окупљају код мужјака гурајући се да заузму што више место у колонији.

– Мужјак шеварске жабе привлачи женку тако што је дозива са највишег могућег места – објашњава доктор Линсенмајер.

У том стадијуму жабе почињу да добијају мушке полне органе. Доктор Линсенмајер каже да је видео како 15 женки у његовој лабораторији постају мужјаци. Промена пола завршена је за само неколико месеци и нови мужјаци почели су парење и оплођавање јаја женке. Они никада више не постану оно што су били.

Шеварска жаба – велика као трећина човечијег прста – добила је име по томе што има обичај да стоји на листу високе траве. Ово мало издржљиво створење живи у Африци јужно од сахарске пустиње и може да издржи на веома високој температури и до сто дана без воде и хране, а да не добије опекотине што веома збуњује научнике. Они сада покушавају да открију имунолошку тајну шеварске жабе надајући се да ће за људе направити нову заштитну крему од сунца.

А. С.

КОШ ВРЕДАН 57.000 ДОЛАРА

Најбољи погодак у финалу државног кошаркашког шампионата САД ове године постигао је један католички свештеник и добио 57.000 долара.

Отац Брус Корејо из Панорама Ситија у Калифорнији извео је невероватно бацање са половине терена у време тајм-аута на утакмици коју је преносила телевизија.

Пут ка слави оца Бруса почео је оног тренутка када је испунио купон у једној радњи музичких инструмената која је била спонзор кошаркашког шампионата.

Предвиђено је, наиме, да се за време утакмице „Лејкерс" – „Чикаго булс" једном обичном грађанину пружи прилика да са половине терена изведе бацање и, ако успе да погоди кош, добије 57.000 долара.

Небо се осмехнуло оцу Брусу. Његово име је насумице извучено између 2.000 пријављених.

Тридесетпетогодишњи свештеник играо је кошарку још у школи, али је дан пре ове утакмице мало вежбао.

– Можда сам шест пута од 100 покушаја успео да убацим лопту у кош – каже отац Брус.

Сутрадан је стајао на чувеном стадиону „Форум" у Лос Анђелесу пред хиљадама навијача и највећим кошаркашким звездама.

Отац Брус мисли да се тог тренутка није молио.

– Желео сам само да погодим обод коша. Знао сам да ће гомила почети да виче: „Уа!" ако промашим. Због великог броја посматрача тресао сам се као прут. Одједном је гомила замукла и нисам видео ништа осим коша испред себе. Дубоко сам удахнуо, загледао се у руб коша и бацио лопту.

И – лопта је прешла преко половине терена и спустила се равно у мрежу, а да није ни дотакла обруч!

Гомила је била одушевљена. Чак је и отац Брус усхићено викао.

– Подигао сам песницу и понављао „Да, да!" – каже, смејући се, свештеник.

Део новца који је добио намерава да поклони цркви, нешто парохији у којој живи, а остатак да стави у банку.

А. С.

WALT DISNEY
МИКИ
АВ! АВ!
АВ! АВ! АВ!
?
ГРАДОКИ ПАРК
1·20
САМО ЗА ПСЕ НА УЗИЦИ
МИКИ
© 1991 The Walt Disney Company
All Rights Reserved
„КРАЈ"...
УФ! АЛ' ЈЕ БИЛО НАПЕТО!
ЦАК!
ВИДИМ ДА СИ НЕСТРПЉИВ ДА КРЕНЕШ, ПЛУТОНЕ!
МАЛО СВЕЖЕГ ВАЗДУХА БИ НАМ БАШ ДОБРО ДОШЛО!
МИКИ
Distributed by King Features Syndicate

ПАМЕТЊАКОВИЋИ, ИГРА ЗА ВАС!

„ЗАБАВНИКОВ" ЛАВИРИНТ

● *„ЗАБАВНИК" ЈЕ ОБЕЗБЕДИО 500 ЛЕГО КОМПЛЕТА ЗА НАГРАДЕ НАЈСПРЕТНИЈИМ ЧИТАОЦИМА! А ДА БИСТЕ ДОБИЛИ ЈЕДНУ ОД НАГРАДА, ПОТРЕБНО ЈЕ ДА ПРАВИЛНО РЕШИТЕ ЗАГОНЕТНИ ЛАВИРИНТ ИЗ „ЗАБАВНИКА" И ТАЧНО РЕШЕЊЕ ПОШАЉЕТЕ У НАЗНАЧЕНОМ РОКУ НА НАШУ АДРЕСУ...*

● **Награде су из најновијег, најневероватнијег ЛЕГО програма: велики контролни центар, камион за рели помоћ, рели возило, воз без мотора, мали воз, противпожарни брод са хеликоптером, аутомобил са кабином, тркачки аутомобил са возачем, полицијски џип са полицајцем, микролаки авион са контролним палицама, сафари камион, брзи моторни чамац „Мрачна грмљавина", камион за поправке са лифтом, „формула 1", са возачем, обалска патрола са глисером!**

● **И следеће недеље, на средњим страницама „Политикиног Забавника" чекаће вас загонетни лавиринт. Али, не радујте се прерано!**

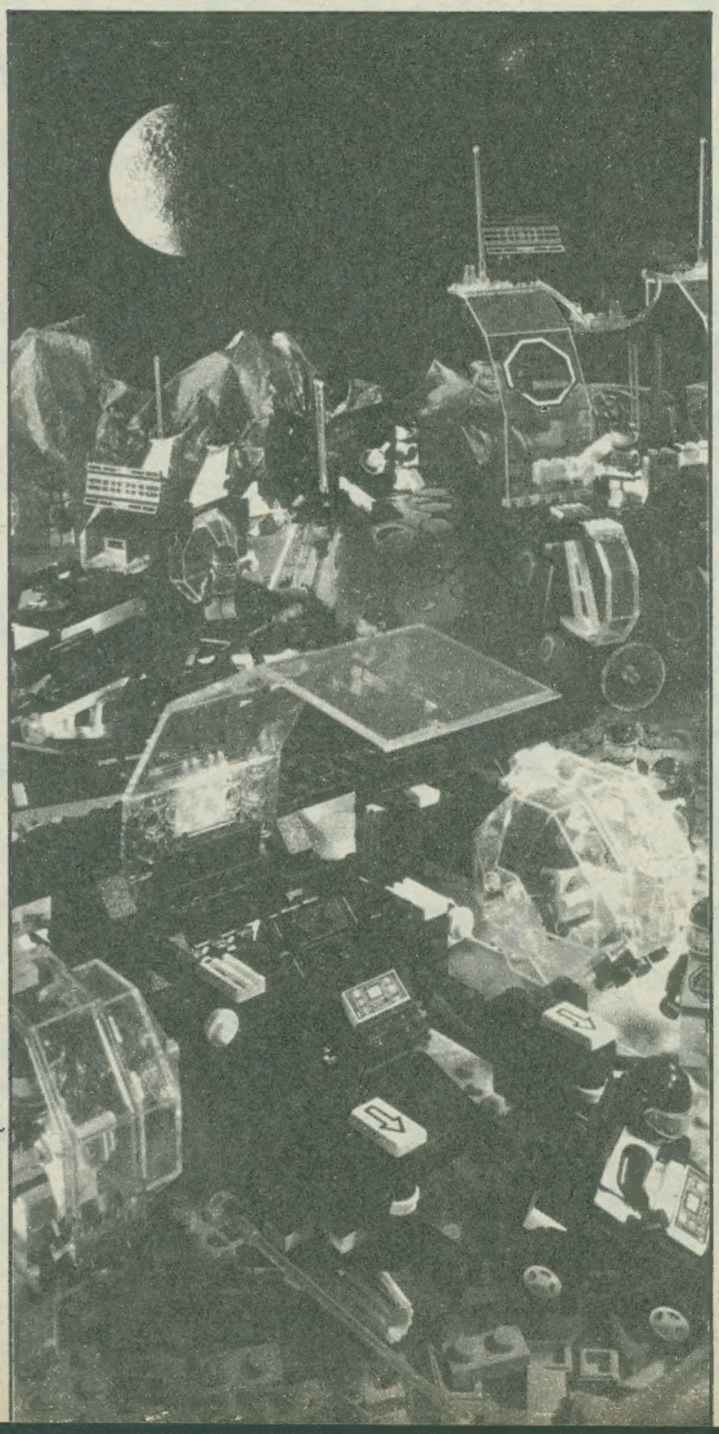

Паметњаковићи, покажите се! Прихватамо да вам у помоћ притекну маме и тате, баке и деке, браћа и сестре... битно је да правилно решите лавиринт и пошаљете га на нашу адресу до назначеног рока.

Решење лавиринта број 4, који објављујемо у овом броју, треба да стигне на нашу адресу до следећег петка, 22. новембра 1991. године, до 12 часова. Сваког понедељка у присуству комисије НИП „Политика" извући ћемо 100 награда ЛЕГО коцака и то следећим редоследом:

1. **Две награде:** TECHNIC КОНТРОЛНИ ЦЕНТАР који садржи програмски компјутер, детаљни приручник са упутствима, два мотора од 9 V и бројне делове за градњу, четири занимљива модела (8094)

2. **Две награде:** Електрични ЛЕГО воз који има локомотиву, вагоне, шине и друге додатке (7722)

3. **Две награде:** ЛЕГО воз без мотора са локомотивом, вагонима, фигурама људи и платформом. У упутству је приказано како возу може да се дода мотор од 4,5 V (7715)

4. **Шест награда:** TECHNIC камион за рели помоћ са управљачким зупчаником, мотором са клиповима, главним шинама и радилицом (8850)

5. **Две награде:** Противпожарни брод са хеликоптером са пумпом за гашење пожара, покретним подизачима... Брод који може да плови (4031)

6. **Две награде:** Рели возило, џип за рели вожњу са резервним точком. Могу да се направе и други модели рели возила (5550)

7. **Двадесет награда:** обалска патрола са глисером (6535)

8. **Десет награда:** „Мрачна грмљавина" – брзи моторни чамац са два кријумчара и појасевима за спасавање (6679)

9. **Две награде:** Сафари камион са предњим и задњим вешањем (6672)

10. **Две награде:** Камион за поправке са лифтом и платформом за раднике. Лифт се подиже и спушта (6671)

11. **Десет награда:** Градски аутомобил са кабином (6530)

12. **Десет награда:** Микролаки авион са контролним палицама (6529)

13. **Десет награда:** „Формула 1" са возачем (6526)

14. **Десет награда:** Тркачки аутомобил са возачем (6509)

15. **Десет награда:** Полицијски џип са полицајцем (6506)

„ЗАБАВНИКОВ" ЛАВИРИНТ

Крените од А да бисте изашли код Б. Предлажемо да у решавању користите графитну оловку, а кад нађете ПРАВИ ПУТ, извуците га хемијском, фломастером или пенкалом. СРЕЋНО!!!

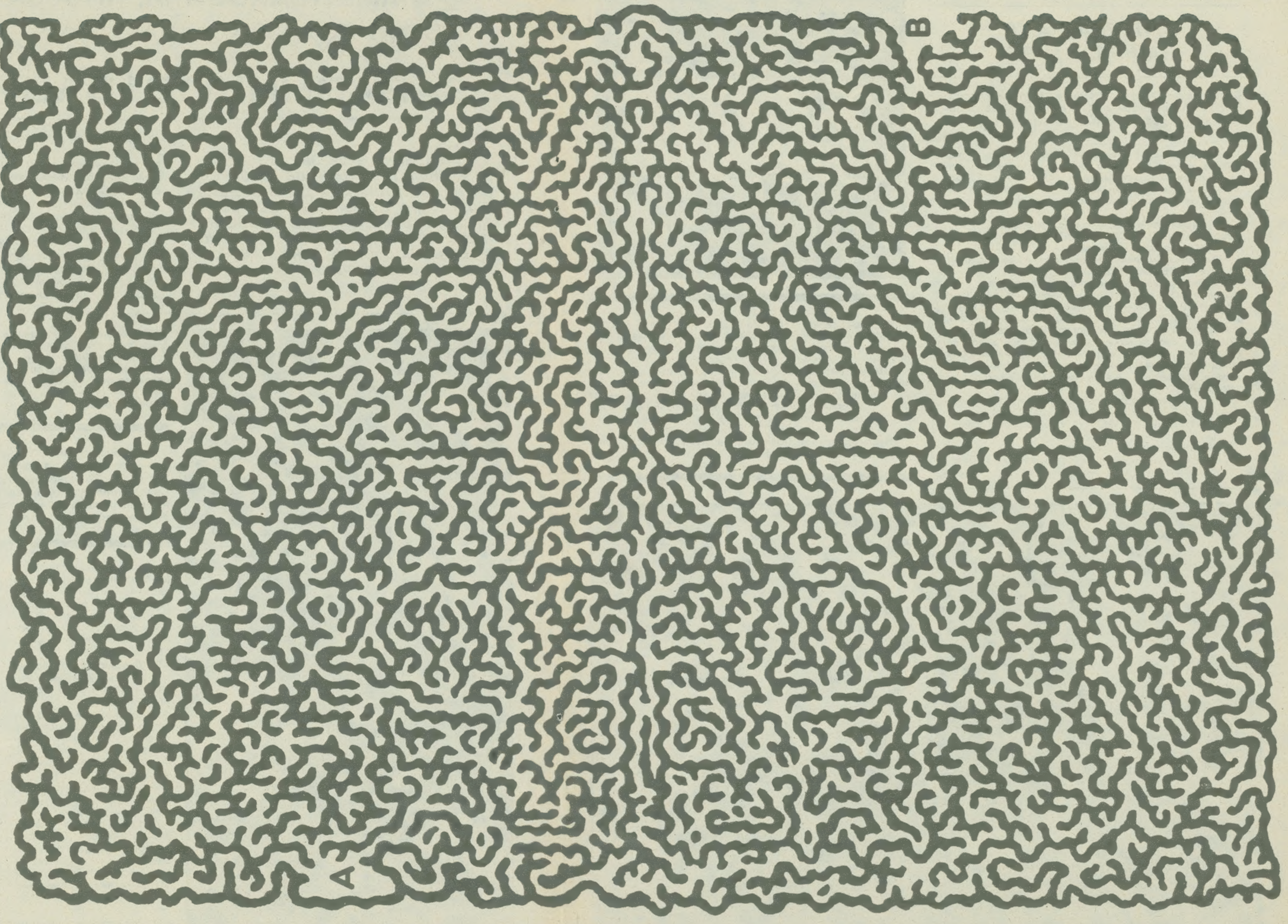

Важно... важно... важно...

СУПЕРНАГРАДЕ НА КРАЈУ ИГРЕ

Сва ваша решења чуваћемо за извлачење супернаграда 2. децембра 1991. А супернаграде су заиста супер, невероватне, баш за паметњаковиће...

Пет недеља, пет лавирината, 500. награда. Ствар је јасна, али ако сте се већ потрудили да нам пошаљете тачно решење лавиринта, а нисте имали среће у недељним извлачењима награда, не очајавајте! „Забавник" се побринуо за супернаграде на крају наградне игре.

Паметњаковићи, сигурно већ знате шта су супернаграде! КОМПЛЕТИ СВИХ ПОЈЕДИНАЧНИХ НАГРАДА које вам поклањамо сваке недеље!

Од свих приспелих решења извући ћемо на крају игре ТРИ СУПЕРНАГРАДЕ.

Добитницима ових награда припашће оно што још нико добио није: по један велики контролни центар, камион за рели помоћ, рели возило, воз без мотора, мали воз, противпожарни брод са хеликоптером, аутомобил са кабином, тркачки аутомобил са возачем, полицијски џип са полицајцем, микролаки авион са контролним палицама, сафари камион, брзи моторни чамац „мрачна грмљавина", камион за поправке са лифтом, „формула 1" са возачем и обалска патрола са глисером!

Укупно, сваког од добитника супернаграде очекује 15 комплета ЛЕГО производа вредности 100.000 динара!

ПЕТ УТЕШНИХ НАГРАДА је по један МИНИ компјутер.

Паметњаковићи, ви сте на реду.

Имена добитника награда објављиваћемо у „Политикином Забавнику".

Све награде испоручићемо поштом у року од 30 дана од дана објављивања имена добитника, осим добитника из Београда и околине који су дужни да награде подигну у редакцији „Политикиног Забавника".

„ПАМЕТЊАКОВИЋИ", покажите се! Пажљиво проучите лавиринт из овог броја, решите га правилно, а средишње странице „Забавника" са лавиринтом и вашим тачним решењима пресавијте и ставите у коверат који треба да стигне на нашу адресу до следећег петка (22. 11. 1991) до 12 часова са назнаком: за Игру – „ЛАВИРИНТ".

Наша адреса је: „Политикин Забавник" 11001 Београд, Македонска 29, поштански фах 124.